

TUUMASTA TEKÖIHIN

Näin kunnat voivat saada korjaamisen ja kestävän
kuluttamisen kohtaamispaikat toimimaan

Opas on työstetty EU/Interreg Pohjoinen-hankkeessa Folkverkstan, jota toteutettiin vuosina 2020-2022.

[Tietoa Folkverkstan-hankkeesta →](#)

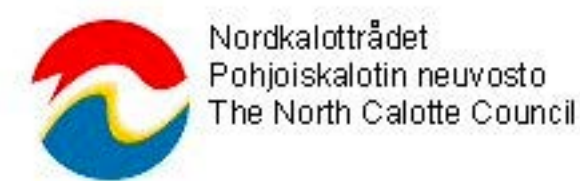
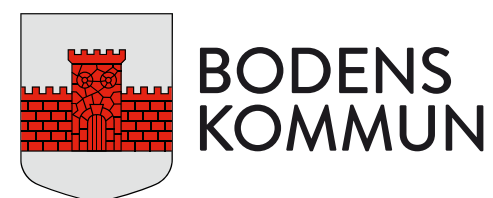
[Tietoa Föreningen Norden-yhdistyksestä →](#)

[Tietoa Pohjola-Nordenista →](#)

Tämän oppaan ovat laatineet:

Jan Kemi, Pia Jägstrand, Henrik Skarevik, Asko Pietarila,
Tove Holm, Signe Lindgren och Mariana Vnuk.

Käännös suomeksi: Raija Hiivala

Sisältö

1. Tietoa oppaasta

→Tietoa oppaasta	6
→Näin opas toimii	7
→Näin opas syntyi	8

2. Tausta

→Miksi käyttää uudelleen ja korjata?	10
→Normit ja tarpeet	12
→Kunnan osa mahdollistajana	13

3. Strateginen suunnittelu

→Pyörät pyörimään	15
→Esimerkkejä – näin me teimme	17
→Yhteistoiminta	20
→Yhteystietoja	22
→Suuret ja pienet kunnat	23
→Talous ja rahoitus	25

4. Toiminta

→Käytännön suunnittelu ja toteutus	30
→Toteutus- ja teemavinkkejä	31
→Paikka	34
→Henkilöstö ja asiantuntijat	37

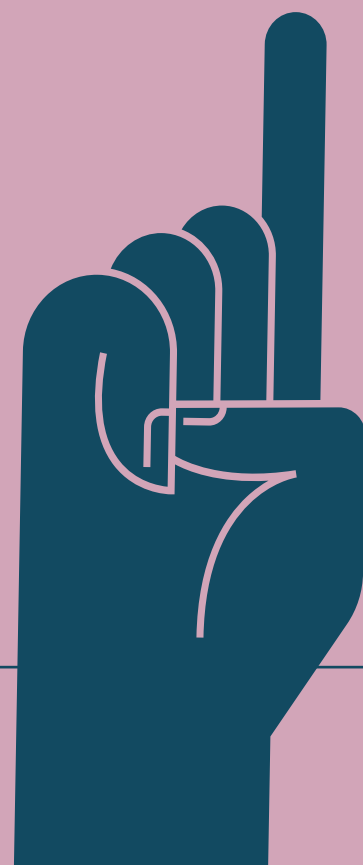
5. Menestystekijöitä ja haasteita

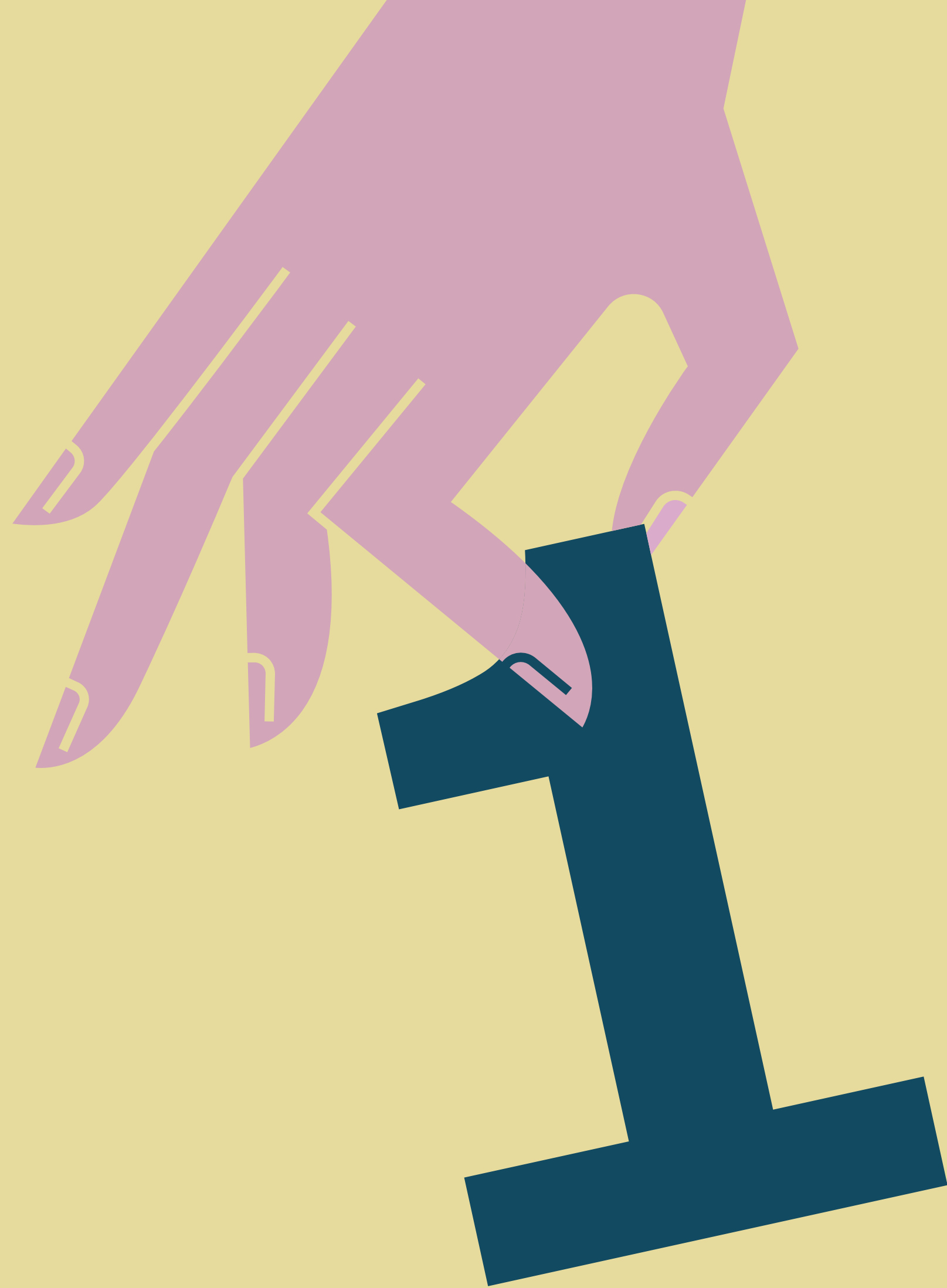
→Menestystekijöitä ja haasteita	39
→Menestystekijöitä	40
→Haasteita	42

6. Hyviä esimerkkejä ja vertailuja

→Näin muut ovat tehneet	45
→Linkkejä: Uusiokäyttö ja korjaamiset	46
→Haastattelu: Jessika Luth Richter, Lund	48
→Haastattelu: Eemeli Alanne, Oulu	49
→Esimerkkejä Folkverkstan-hankkeesta	50
→Linkkejä: Menetelmiä ja muuta tukea	53
→Linkkejä: Artikkeleita ja muuta materiaalia	54

1930-luvulla kuluttajia piti vakuutella siitä, että kaikki uusi oli parempaa kuin käytetty. Nyt, melkein 100 vuotta myöhemmin, haluamme löytää tuon vanhan ajattelutavan uudelleen.

→ Tietoa oppaasta

Tausta

Strateginen suunnittelu

Toimintaa

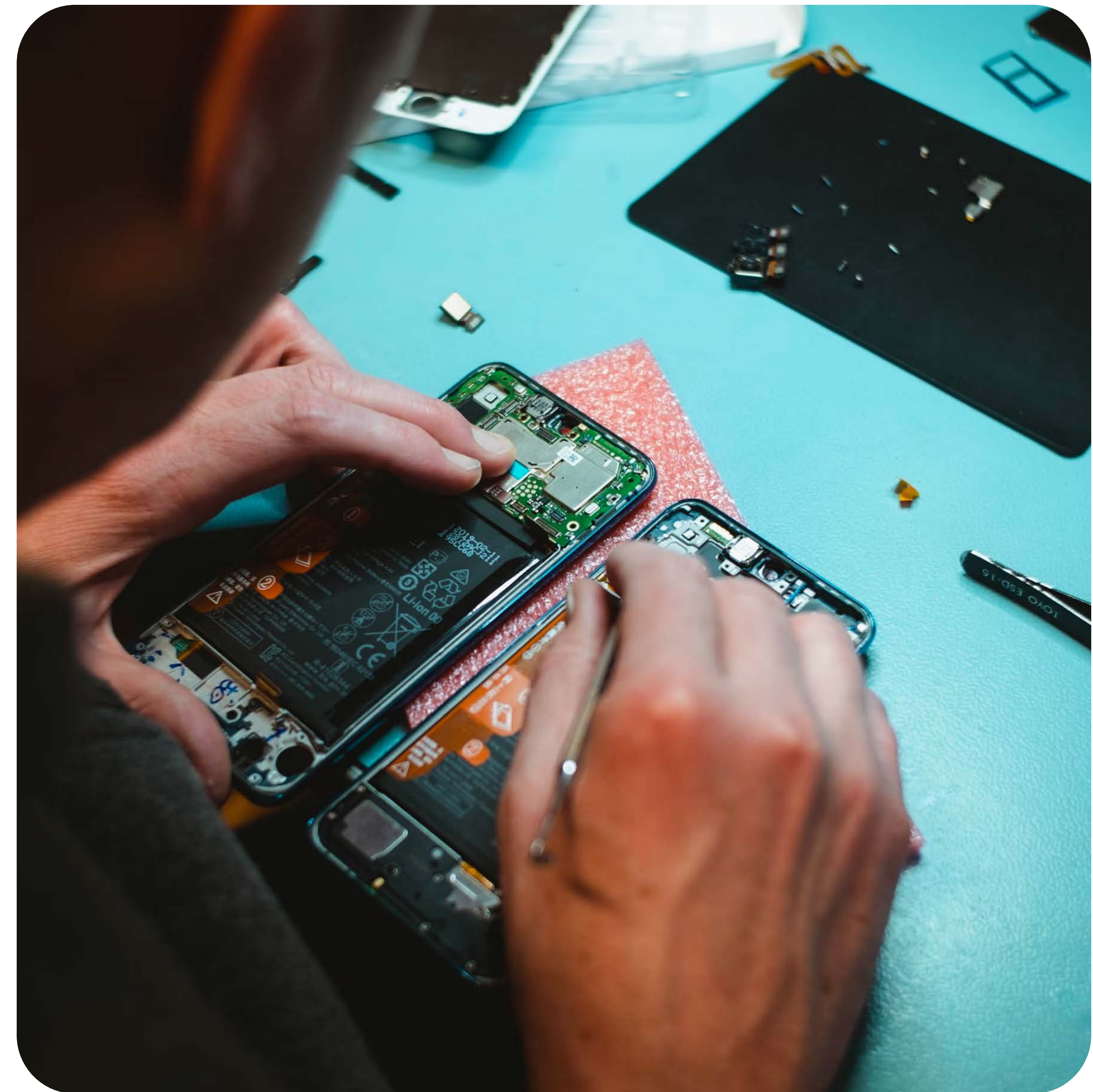
Menestystekijöitä ja haasteita

Hyviä esimerkkejä ja vertailuja

Tietoa oppaasta

Tämä opas on tarkoitettu sinulle, joka työskentelet kunnassa tai julkisen sektorin alalla ja sinulla on jollain tapaa suunnitteluvastuu toimista, jotka koskevat Agendaa 2030, kestävästä kulutuksesta ja uusiokäytön suunnittelua. Myös sinulla, joka olet vastuussa kohtaamispaikkojen ja tapahtumien suunnittelemisesta ja toteutuksesta alueella, voi olla hyötyä oppaasta.

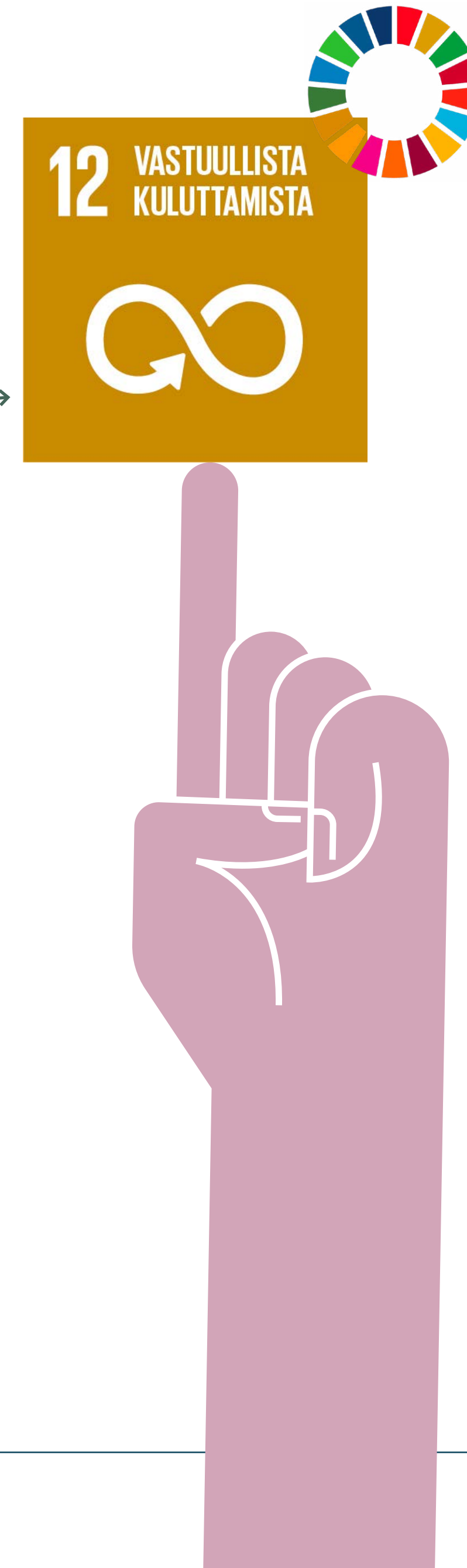
Opas on työstetty ruotsiksi ja suomeksi, ja sen sisältämät esimerkit ovat sekä pienistä että suurista kunnista, niin Ruotsissa kuin Suomessa.

Näin opas toimii

Tuumasta tekoihin on strateginen opas, johon sisältyy inspiraatioita, ideoita ja esimerkkejä siitä, miten kunnat voivat saada uusiokäytön ja korjaamisen kohtaamispaikat toimimaan. Siinä otetaan huomioon Agenda 2030:n tavoite 12 kestävästä kuluttamisesta, ja siinä näytetään, miten kunnat voivat edistää kestävämpiä kuluttamismalleja, kestävämpää elämäntapaa ja kunnan asukkaiden asenteenmuutoksia.

Opas on sekä inspiraation lähde että apuväline sinulle, joka haluat käytännössä ryhtyä toimeen uusiokäytön ja korjaamisen kohtaamispaikkojen toteuttamisessa. Voit lukea oppaan alusta loppuun tai klikata sitä lukua, johon haluat tutustua tarkemmin. Jotta pystyt parhaiten hyödyntämään oppaan sisältöä, on hyvä, jos sinulla on perustiedot kestävästä kuluttamisesta, kiertotaloudesta ja Agenda 2030:stä.

Näin opas syntyi

Opas on työstetty EU/Interreg Pohjoinen-hankkeessa Folkverkstan, jota toteutettiin vuosina 2020-2022. Folkverkstan on Föreningen Norden Norrbottenin ja Pohjola-Nordenin yhteistyöhanke. Molemmat järjestöt edistävät pohjoismaista yhteistyötä.

Oppaassa on ajatuksia ja kokemuksia mm. eri testaustoimista, joita on toteutettu. Hankkeeseen osallistuneet kunnat ovat toteuttaneet eri korjaamis- ja kansansivistystapahtumia, joita oppaassa käydään läpi. Hankkeeseen on sisältynyt myös kansalaiskyselyjä ja haastatteluja edeltä käsin nimettyjen henkilöiden kanssa, jotka työskentelevät julkisissa järjestöissä ja tutkimustyön parissa.

[Tietoa Folkverkstan-hankkeesta →](#)

[Tietoa Föreningen Norden-yhdistyksestä →](#)

[Tietoa Pohjola-Nordenista →](#)

Tietoa oppaasta

→ **Tausta**

Strateginen suunnittelu

Toimintaa

Menestystekijöitä ja haasteita

Hyviä esimerkkejä ja vertailuja

Miksi käyttää uudelleen ja korjata?

Tuotamme ja kulutamme nykyään paljon enemmän tavaroita ja palveluja kuin koskaan ennen. Kuluttamisen täytyy perustua enemmän kierrätykseen kaikkialla maailmassa ja jätteen määrää täytyy minimoida.

Vuoden 2019 tietojen mukaan noin 55-65 prosenttia maailman kasvihuonekaasujen päästömäärästä arvioidaan syntyvän materiaalien, resurssien ja tuotteiden käsittelystä. Eli niistä, mitä heitämme pois. Kestävän tulevaisuuden saavuttaminen vaatii laajaa muutosta siihen, miten suhtaudumme tuotteisiin, miten kulutamme ja miten korjaamme ja kunnostamme omistamiamme tuotteita, jotta niiden elinikä jatkuu.

[Tietoa kiertotaloudesta →](#)

Kolme strategiaa tuotteiden eliniän pidentämiseksi:

1

Parempi muotoilu

(esim. kestävämmät materiaalit)

2

Parempi kunnossapito

(monet tuotteet eivät toimi kunnolla johtuen puutteellisesta kunnossapidosta)

3

Uusiokäyttö- ja korjaustoimien esiintuominen ja luominen

Normit ja tarpeet

Ruotsissa tai Suomessa ei ole kovinkaan tavallista, että ihmiset korjaavat rikkiäisiä kulutustavaroitaan – joko itse tai ammattimaisten korjaajienkaan avulla. Rikkiäisten tavaroiden poisheittäminen ja uuden ostaminen on näin normi.

Vaikkakin käytetyn tavaran ostaminen on suosittua, samanlaista kiinnostusta ei ole korjaamiseen. Tämä johtuu mm. siitä, että monet tuotteet ovat suhteellisen halpoja verrattuna niiden korjaamiseen.

Se saattaa myös johtua siitä, että joitain tavaroita ei pystytä korjaamaan. Syynä voi olla se, että ei ole mahdollista saada tuotteen varaosia tai käyttöohjeita,

tai että valmistaja on rajoittanut mahdollisuutta, jotta kuluttaja itse voisi korjata tuotteen, joka ei toimi.

Toinen syy siihen, miksi korjaamisia tehdään niin harvoin on se, että monikaan ei tiedä, kenen puoleen kääntyä avun saamiseksi.

On siis tarve ammattilaisista, jotka voivat suorittaa huolto- sekä vaativampia korjaustöitä. Lisäksi tarvitaan käsityöohjausta pienimuotoisille korjaustoimenpiteille, joita ihmiset voivat tehdä itse. Samanaikaisesti jonkun on ajettava kestävän muutoksen ajatusta eteenpäin.

Tämä on kuntien ja muun julkisen sektorin tehtävä.

Kunnan osa mahdollistajana

Kunnilla on tärkeä rooli Agenda 2030:n 17 globaalin tavoitteen saavuttamisessa, koska niiden tulee sekä hallita että viedä työtä eteenpäin.

Vuonna 2021 julkaistun Cambridge Sustainable Development Report -raportin mukaan Ruotsi ja Suomi ovat maailman listan kärjessä, kun on kyse maista, jotka edistyvät parhaiten tavoitteiden saavuttamisessa. Mutta - molempien maiden mitattu arvo tavoite 12:n kehityksen ja toimien toteuttamiseksi on pohjalukemissa. Tavoite 12 käsittelee juuri kestävää kuluttamista ja tuotantoa.

Kuntana tai muun julkisen sektorin edustajana teillä on kaikki mahdollisuudet tehdä sekä kansansivistystyötä että suoda

asukkaille mahdollisuus kestävämpään kuluttamiseen. Ennen kaikkea luomalla mahdollisuudet uusiokäyttöön ja korjaamisiin.

Luku 3 käsittelee sitä, miten teidän tulee ajatella strategisesti omassa roolissanne mahdollistajana, jotta aikaansaadaan pitkäaikainen yhteiskunnallinen muutosprosessi kohti kestävää kehitystä.

[3. luku →](#)

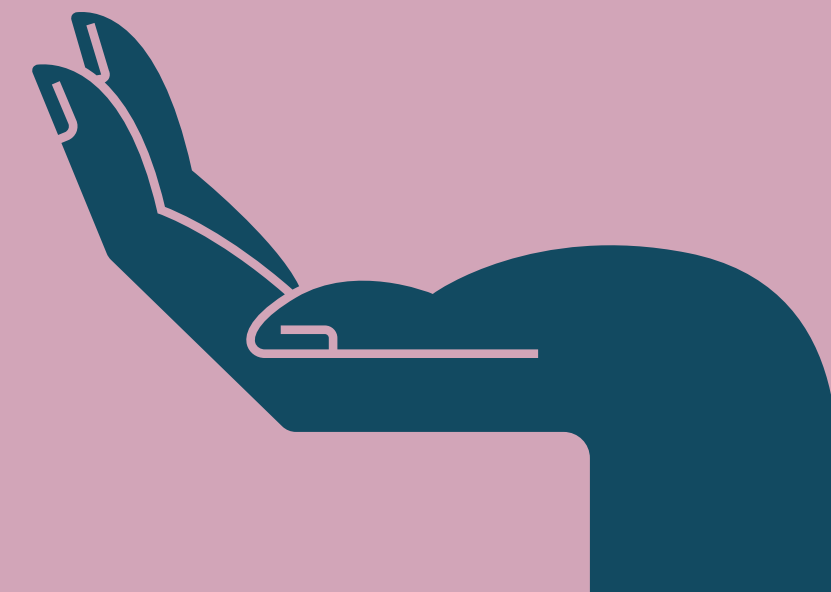
Luvussa 4 keskitytään käytännön suunnitteluun päämääränä arjen käyttöesineiden korjaamisen ja kunnostamisen kohtaamispaikat.

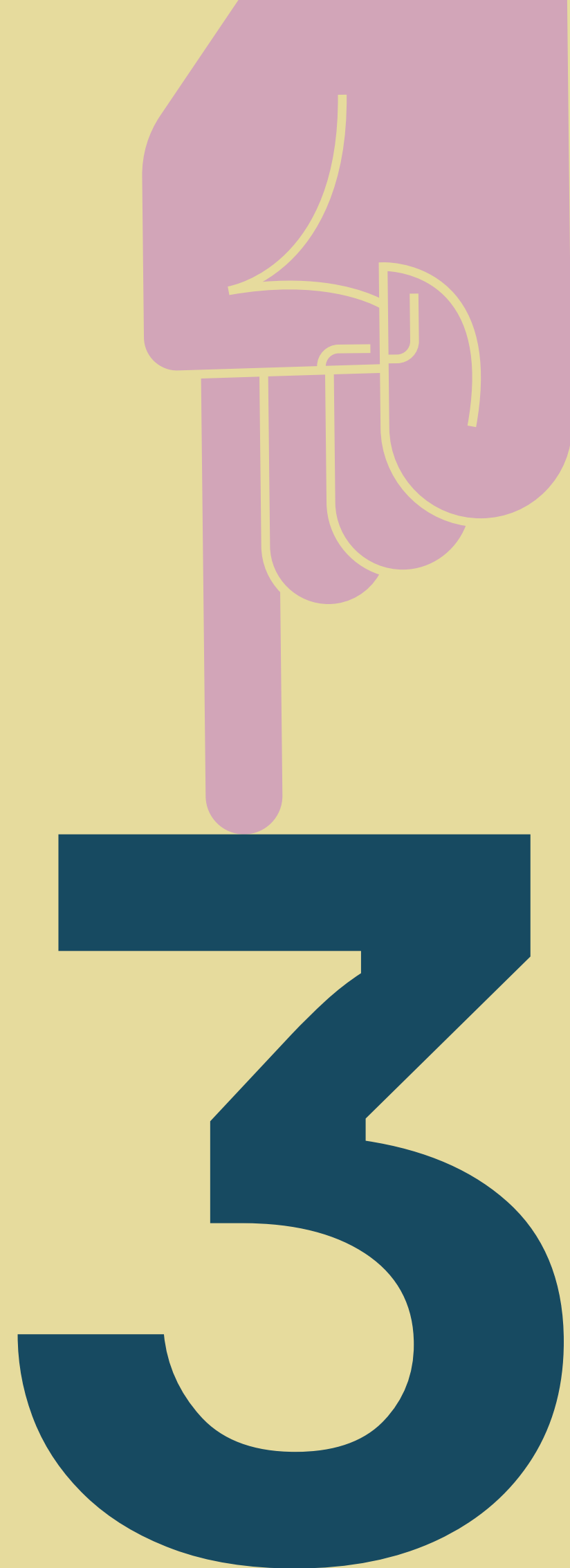
[4. luku →](#)

Tutkimus osoittaa, että kunnan ja kansalaisyhteiskunnan yhteistoiminta voi mahdollistaa kestävän yhteiskunnan uuttaluovien ratkaisujen luomisen ja levittämisen.

– Malin Lindberg, tekniikan ja genustieteen professori, Luulajan tekninen yliopisto

Tietoa oppaasta

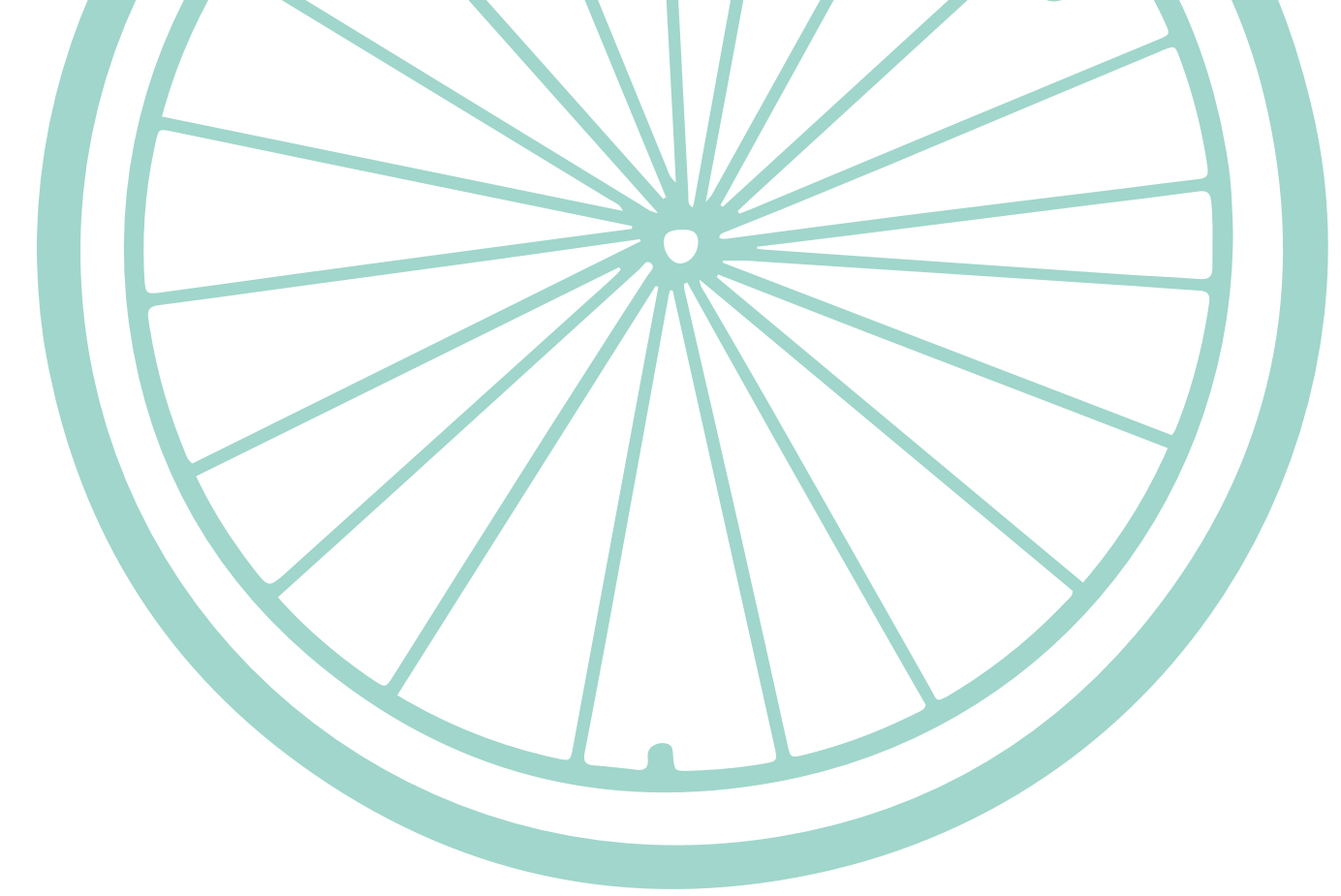
Tausta

→ **Strateginen suunnittelu**

Toimintaa

Menestystekijöitä ja haasteita

Hyviä esimerkkejä ja vertailuja

Pyörät pyörimään - strateginen ja kokonaisvaltainen suunnittelu

Se, että kunnalla tai julkisella sektorilla on luonnollinen osa ja yhteiskuntavastuu ilmastovaikutusten ja resurssien tuhlausten vähentämisessä, ei ole mikään uusi asia. Kunnan visio, osuus ja sisäinen motivaatio ovat ratkaisevia pitkäaikaisen yhteiskuntamuutoksen aikaansaamiseksi.

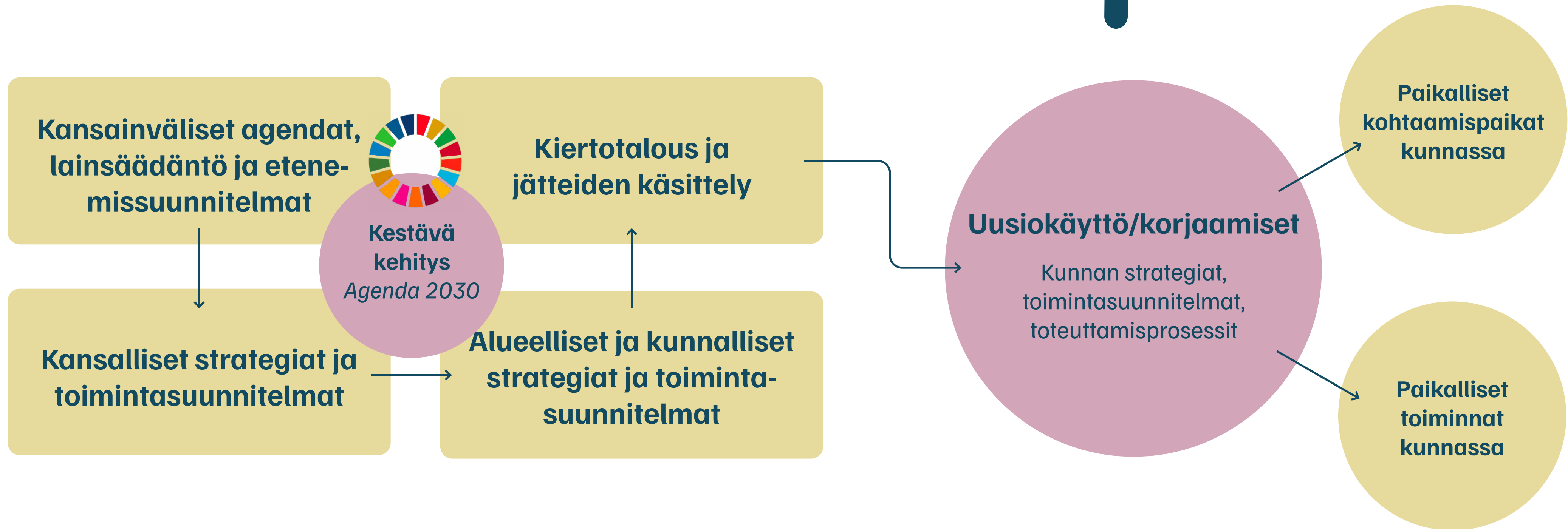
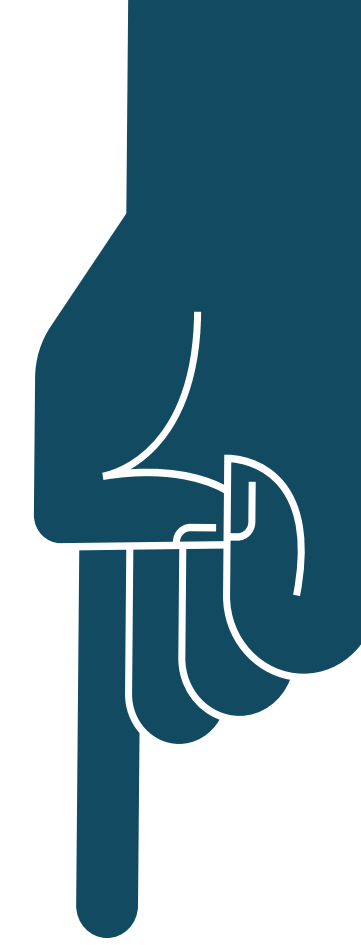
Osa tästä strategiasta on lisätä kunnan asukkaiden tietoisuutta kohtaamispaikkojen rakentamisesta, joissa kestävä kuluttaminen on selvästi mukana tee-se-itse-korjaamisten ja osaamista lisäävien aktiviteettien kautta.

On tärkeää, että tällainen toiminta on osa kokonaisuutta, yksi palapelin osa kiertotalouden, jätteiden käsittelyn ja uusiokäytön laajemmassa strategiassa, mutta myös integroitu osa kokonaisvaltaista ohjaus- ja hallintodokumenttia. Itse toimintaa voidaan sitten toteuttaa siellä, missä se parhaiten toimii kunnan organisaatiossa, esimerkiksi kun on kyse jätteiden käsittelystä ja ympäristöstä, kulttuuri- ja vapaa-ajan toiminnasta tai kiinteistöhallinnosta.

Kuntana voitte siis luoda kokonaisvaltaisia edellytyksiä – kuten strategia, organisaatio ja

rahoitus. Näin saatte toimintaa, jota voidaan kehittää ja joka toimii pitkäkantoisesti. Vasta sitten, kun nämä edellytykset ovat olemassa, voidaan aloittaa tehokkaampi käytännön suunnittelu ja käytännön toteutus.

Oppaan ydin

Kolme nopeaa kysymystä Bodenin Puolustusmuseon intendentille **Ulf Renlundille**. Museo on muun muassa toteuttanut Kahvikekkerit – korjaamiskahvilaa, jossa voidaan tavata ja korjata rikkiäisiä tavaroita.

Tietoa →

→ *Miten aloititte korjaamiskahvilanne?*

– Kuten tavallista, niin tässäkin oli kyse henkilöstä. Palkkasimme henkilön antikvaariksi ja hän oli erittäin innostunut kestävästä yhteiskunnasta. Hän sai paljon vastuuta ohjelmiamme toteuttamisesta ja ehdotti, että meidän pitäisi luoda toimintaa, joka rohkaisisi korjaamiseen ja uusiokäyttöön.

→ *Mikä oli strategisesti tärkein päätös, jotta pääsitte eteenpäin?*

– Että poliittinen taso oli tässä mukana. Koska Puolustusmuseo on kunnallinen museo, niin seuraamme kunnan asettamia ympäristötavoitteita. Siksi ei ollut mitään ongelmaa perustella sitä, miksi halusimme ryhtyä tähän.

→ *Mikä on paras vinkkinne muille, jotka haluavat ryhtyä toimeen?*

– Miksi keksiä pyörää uudelleen? Hakekaa inspiraatiota toisilta. Mikä on toiminut tai ei ole toiminut aiemmin? Ja uskaltakaa kokeilla.

Kolme nopeaa kysymystä Teijo Liedekselle, Iin kunnanhallituksen 1. varapuheenjohtajalle. Iin kunta on jo kauan panostanut ilmastotyöhön, ennen kaikkea InnoHiili- hankkeen kautta, jota toteutetaan kehitysytio Micropolis Oy:n kanssa.

Euroopan vihrein kaupunki →

→ *Miten saitte kunnan innostumaan?*

– Kaikki alkoi siitä, että lissä oli muutamia päättäjiä ja viranhaltijoita, joilla oli innostusta ja visio siitä, että ympäristöasiat nousevat tärkeiksi lähitulevaisuudessa. Ymmärsimme jo alussa, että meidän täytyy toimia yhdessä eri kumppaneiden tai etujärjestöjen kanssa – näin ympäristötyötä ei tehtäisi liian poliittiseksi. Perustimme työryhmän ja laadimme tiekartan ja tällä kertaa työryhmässä oli edustettuna kaikki poliittiset ryhmittymät tasavertaisesti.

→ *Mikä oli strategisesti tärkein päätös, jotta pääsitte eteenpäin?*

– Kestävä kehitys on lissä kirjattu kunnan päätöksentekoprosessiin. Eli valtuuston talousarviokokousten yhteydessä päätetään seuraavan vuoden tavoitteista ja toimenpiteistä sekä vastuutahoista. Tilinpäätöskokouksessa tarkastellaan sitä, mitä on saatu aikaan. Näin sekä henkilöstö että päättäjät ikään kuin pakotetaan perehtymään asiaan.

→ *Mitkä ovat teidän parhaat vinkkinne muille kunnille, jotka haluavat ryhtyä toimeen?*

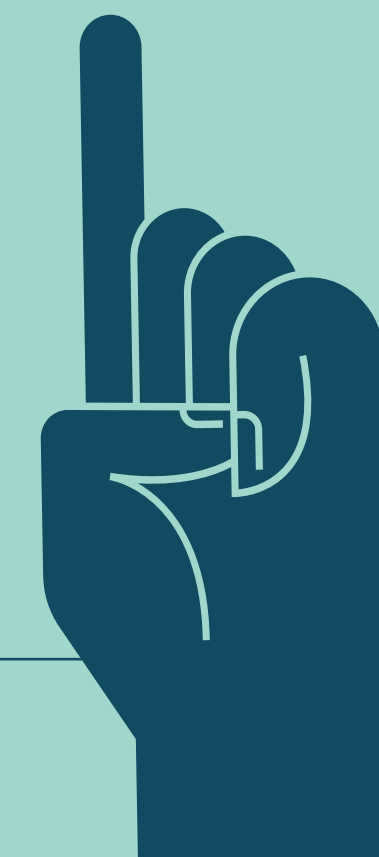
– Kaikkien kuntien täytyy tietenkin ottaa huomioon omat edellytyksensä, mutta meillä lissä tämä on toiminut näin:

1. Ottakaa kaikki mukaan. Unohtakaa poliittinen edustavuus.
2. Toimikaa niin, että osaaminen jää omaan kuntaan. Kehitysytio on tähän hyvä ratkaisu, kunhan se toimii strategisesti samaan suuntaan kunnan kanssa.
3. Toimikaa lasten ja nuorten kanssa, heissä on tulevaisuus ja he oppivat nopeasti toimimaan ja ymmärtämään asian tärkeyden.
4. Jos kunnassa on ympäristöasioista innostuneita ihmisiä, antakaa heille tilaa ja mahdollisuuksia toimia.

Vinkki!

Aluksi voi olla viisasta, että kohtaamispaikkoja luodaan projektin muodossa.

Lopullinen tavoite on kuitenkin, että toiminnasta tulee osa pitkäaikaista panostusta.

Yhteistoiminta

Kunnan rooli korjaamiskohtauspaikkojen ja kestävän kuluttamisen mahdollistajana perustuu sekä sisäiseen että ulkoiseen yhteistyöhön.

Strateginen yhteistoiminta kolmen ensisijaisen toimijan välillä on suotavaa pitkäaikaisen yhteiskuntamuutoksen aikaansaamiseksi.

→ Mahdollistaja

Mahdollistaja on julkinen sektori, jossa kunnalla on erityinen ja kenties koordinoiva rooli paikallisessa toteutuksessa. Mahdollistajalla on vastuu Agenda 2030:stä, jätteiden käsittelystä, ympäristö- ja ilmastokysymyksistä, infrastruktuurista ja muista edellytyksistä, jotka vaikuttavat muutoksen luomiseen.

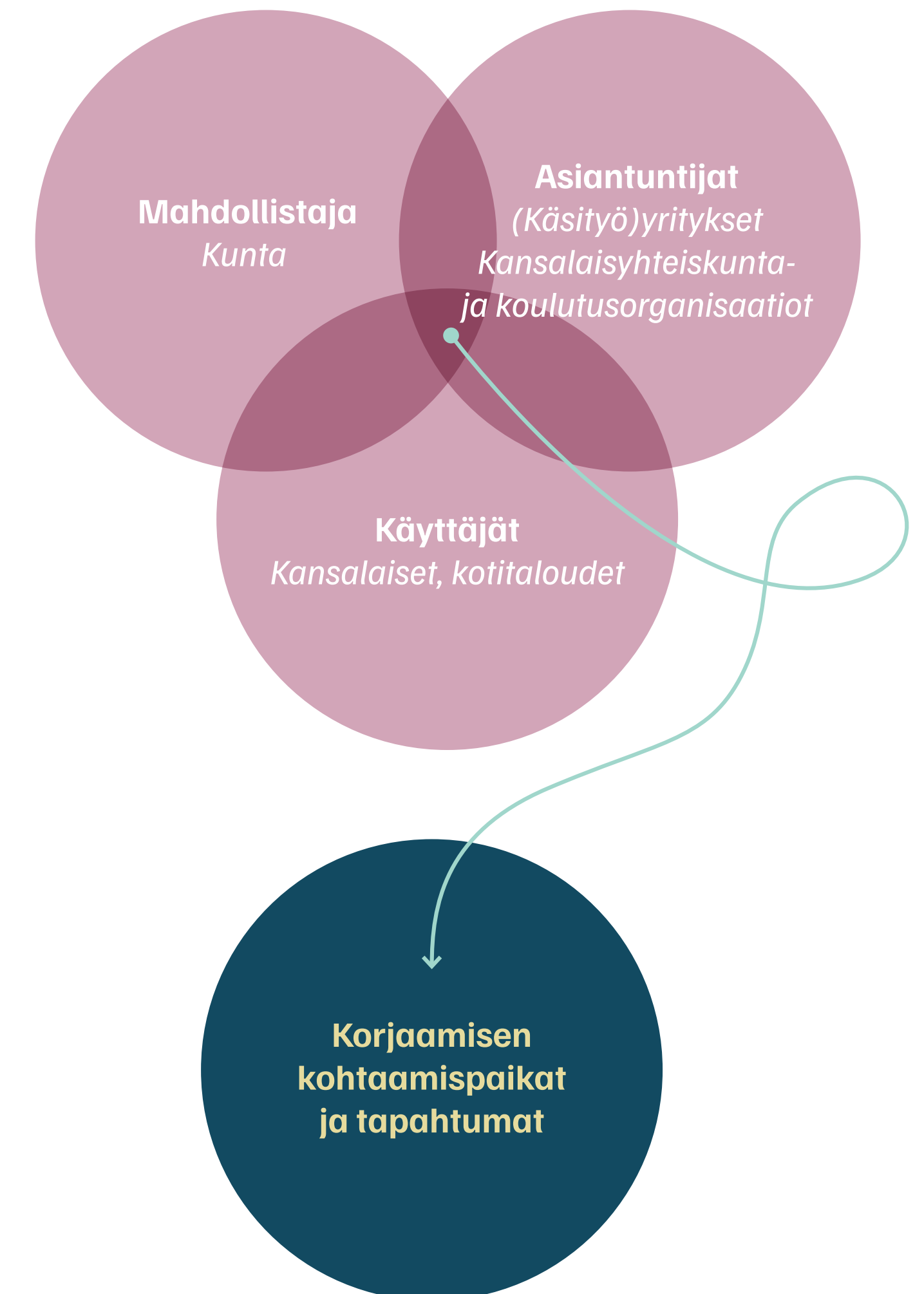
→ Asiantuntijat

Käsityön asiantuntijoita ja kansansivistystyön tekijöitä on paikallisen elinkeinoelämän, kansalaisyhteiskunnan ja yksittäisten asukkaiden parissa. He toimivat käytännön korjaamistapahtumien, luentojen ja muiden järjestelyjen toteuttajina.

→ Käyttäjät

Käyttäjät ovat kunnan asukkaita, jotka voivat myös olla mukana luomassa kohtaamispaikkoja ja tapahtumia, esimerkiksi ehdottamalla erilaisia tapahtumateemoja ja täydentämällä omilla tiedoillaan.

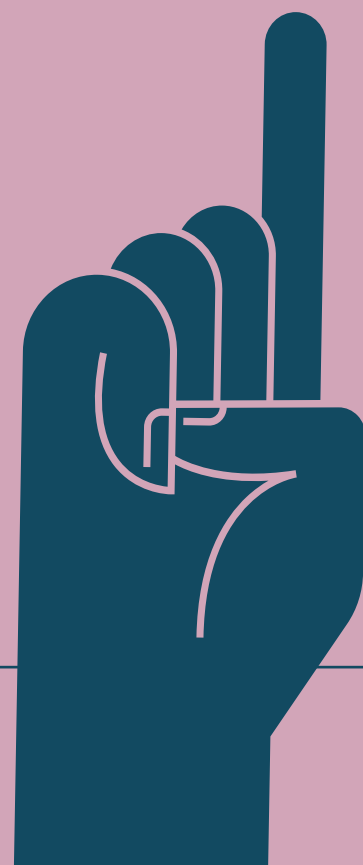
Lähtökohtana on, että kunta ei voi tehdä kaikkea itse, mutta toimii hankevastaavana, katalysaattorina ja mahdollistajana. Päätehtävänä on tarjota kohtaamis- ja tapahtumapaikkoja, kehittää niitä ja varmistaa niiden laatu.

Yksi parhaista vinkeistäni on, että kunta nimeää koordinaattorin tai hankevastaajan, joka vastaa yhteistoiminnasta muiden toimijoiden kanssa ja pitää toimintaa yllä.

– Liv Öberg, hankevastaava, Uumajan kunta

Ulkoisia organisaatioita, joihin voi ottaa yhteyttä tai aloittaa yhteistoiminnan

- Opintoliitot
- Kansalaisopistot
- Kansanopistot
- Käsityöläisjärjestöt
- Kiinteistön omistajat
- Asumiseen liittyvät organisaatiot
(asunnonvälittäjät, korttelituvat ja kyläyhdistykset)
- Etujärjestöt
- Vapaa-ajan yhdistykset
- Olemassa olevat hankkeet tai palvelut

*Luvussa 6 on enemmän tietoa
erityisistä organisaatioista.*

6. luku →

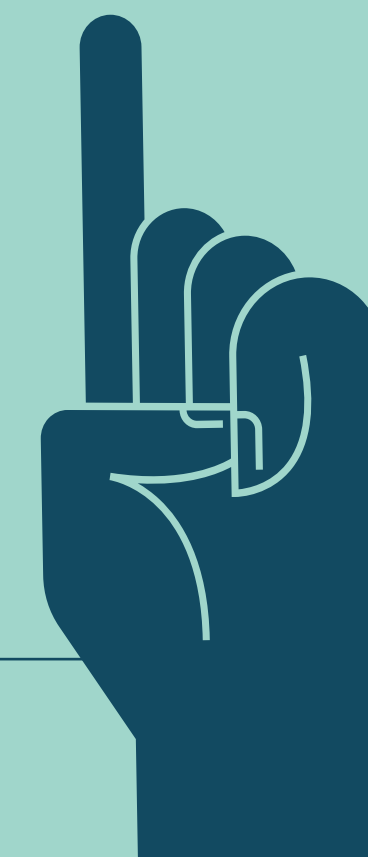
Suuret ja pienet kunnat

Kannattaa aina ottaa huomioon kunkin kunnan omat edellytykset. Pienemmille kunnille, joilla ei kenties ole samoja resursseja, on yhteistoimintakysymys erityisen tärkeä. Silloin voi kääntyä esimerkiksi muiden kuntien, elinkeinoelämän tai kansalaisyhteiskunnan puoleen. Voidaan myös kannustaa kunnassa toimivia asioista kiinnostuneita ja innokkaita kansalaisia tulemaan mukaan. Ja tässä kannattaa ylittää sekä eri osastojen että hallintojen rajoja.

Vinkki!

Miksi ette jakaisi tehtävää eri hallintojen välillä,
jotka rahoittavat ja johtavat työtä yhdessä?
Nimetkää samalla ohjausryhmä.

Talous ja rahoitus

Tämänkaltainen yhteiskuntakehitys maksaa sekä aikaa että resursseja. Kustannuksissa on kyse ennen kaikkea toiminnan johtamisesta, kohtaamispaikkojen toiminnasta ja henkilöstön palkkaamisesta niihin.

Siksi pitkäaikainen rahoitus on toivottavaa kehitysprosessin kannalta, aluksi rahoitusyhteistoimintakumppaneiden hanketuen avulla.

Vapaaehtoistoimijoille myönnetyt avustukset, liiketoimimahdollisuudet ja/tai tuet on yksi tapa toimia. Kunnan toimintatuki kansalaisyhdistyksille, kuten esimerkiksi opintoliitoille, voi olla toinen tapa. Samoin käsityöyritykset saavat paremman

mahdollisuuden tarjota palveluitaan korjaamistapahtumien avulla.

Kunnan käymä keskustelu paikallisten yritysten kanssa, sekä kunnan antama tuki yrityksen omille aloitteille ja yhteistoiminta sen kanssa voi antaa lisämahdollisuuksia kohtaamispaikkojen ja tapahtumien luomiseen. Esimerkkinä ovat kaupan alan yritykset, kuten Ikea tai Partioaitta, jotka itse ovat kiinnostuneita kestävästä kuluttamisesta ja korjaamisesta ja jotka voivat luoda korjaamispaikkoja rinnakkain kunnan suorittaman työn kanssa.

Kestävää kuluttamista koskevan laajemman yhteiskuntamuutoksen täytyy saada maksaa rahaa, ilman voiton tavoittelua, ainakin alussa.

– Yvonne Stålnacke, aiempi kunnanneuvos ja maakäräjäneuvos.

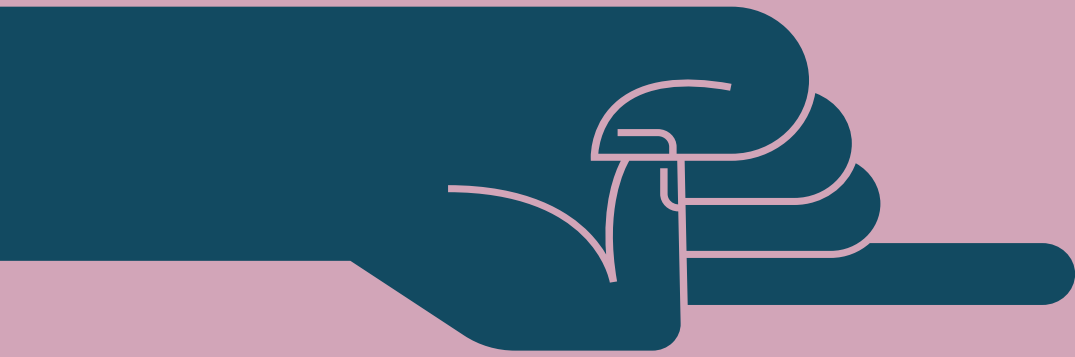

Mahdollinen rahoitus voisi näyttää tältä:

Kunta huolehtii yhdessä mahdollisen yhteistyökumppanin kanssa siitä, että kohtaamispaikkoja on. Kunta rahoittaa kohtaamispaikan kokonaan tai niin, että järjestäjiä ja toimijoita tuetaan vähennyksillä. Jokin toinen toimija, esimerkiksi kiinteistöalan yritys, voi myös toimia rahoittajana ja hallinnoida ja mahdollisesti pyörittää kohtaamispaikkoja. Kunta huolehtii siitä, että toimintaa syntyy ja kutsuu mukaan niin kunnan asukkaita kuin käsityön asiantuntijoita kohtaamispaikoille.

Kohtaamispaikalla voidaan tarjota korjaamisaktiviteetteja rinnakkain muiden palvelujen ja tuotteiden kanssa, jotta saadaan aikaan kokonaisvaltainen resurssien ja vaikutusten jako. Kohtaamispaikan rahoitusta voi tukea myös jäsenyys ja jäsenmaksut, mikä antaa yrityksille ja muille toimijoille mahdollisuuden kohtaamispaikan käyttöön. Maksuttomat tapahtumat houkuttelevat yleensä useampia osallistujia.

Erilaiset ympäristöpoliittiset ohjauskeinot, kuten kotitalousvähennys ja korjauskupongit, voivat helpottaa prosessia. Globaalit, kansalliset ja alueelliset/paikalliset ohjauskeinot tulee tunnistaa ja niitä tulee tarkkailla osana kunnan muun ympäristön seurannan ohella. Lopuksi kunnan on luotava oma toimintatapa, joka perustuu paikallisiin edellytyksiin ja mahdollisuuksiin.

– Carl Dalhammar,
Kansainvälinen
ympäristöinstituutti,
Lundin yliopisto

Monista ohjauskeinoista päätetään paikallisella tasolla. Paikallinen taso huolehtii jätteen käsittelystä ja infrastruktuurista, ja sillä on suora yhteys kansalaisiin. Tiedämme, miten Pohjoismaat panostavat yhä enemmän uusiokäyttöön ja jakamistalouteen. Uusiokäyttöpuistoista tulee yhä tavallisempia ja Eskilstunassa on ReTuna, maailman ensimmäinen uusiokäyttökeskus. Olemme myös huomanneet, miten kunnat tukevat niin kutsuttuja repair-kahviloita, joissa kansalaiset oppivat korjaamaan eri tuotteita.

Kansalaisten tietoisuuden lisääminen

Kunnan rooliin mahdollistajana kuuluu ennen kaikkea tiedottaa, inspiroida ja ohjata uusiokäyttöön ja kestävään kuluttamiseen liittyvissä kysymyksissä. Eräänlaista uudistunutta kuluttajaneuvontaa.

Kannattaa myös ottaa yhteyttä kouluihin pitkäaikaisen käyttäytymismuutoksen aikaansaamiseksi. Sekä Ruotsissa että Suomessa on laadittu strategioita ja suuntaviivoja siihen, miten kestävä kehitys otetaan mukaan opetukseen.

Luvussa 6 on esimerkki onnistuneesta kouluyhteistoiminnasta Oulussa.

Myös kansansivistystyöllä eri muotoineen on keskeinen osa kestävä kehityksen tiedottamisessa ja sen edistämässä. Tätä työtä tekevät muun muassa kirjastot,

kansanopistot, opintoliitot, kansalaisopistot ja eri luentojen järjestäjät. Kirjastot ovat jo nyt tärkeitä kansansivistystyön kokoontumispaikkoja ja niitä voitaisiin kehittää mainioiksi erilaisten korjaamis- ja kunnostamispajojen kohtaamispaikoiksi.

Muita tapoja ovat yhdessä luominen, vaikuttamisen mahdollisuudet ja kansalaisaloitteet. Kansalaiset ovat mukana koko muutosprosessissa, pelloilta pöytään.

Esimerkkejä näistä mahdollisuuksista:

- Openhacks/Hackatons
- Innovaatiokäyttöympäristöt
- Ideainspiraatio ja itseohjaamistuki

Tietoa oppaasta

Tausta

Strateginen suunnittelu

→ **Toiminta**

Menestystekijöitä ja haasteita

Hyviä esimerkkejä ja vertailuja

Toiminta - käytännön suunnittelu ja toteutus

Kun suunnitellaan kohtaamispaikkoja tai tapahtumia, on tärkeä miettiä kohderyhmää. Eri kohderyhmät vaativat erilaista sisältöä, toteutusta, ajankohtaa ja kommunikointia. Kaikilla kunnilla on myös erilaiset edellytykset, tarpeet ja resurssit. Kohderyhmät ja tarpeet on hyvä kartoittaa heti alussa, jolloin on helpompaa löytää oikea toteutus ja teema kohtaamispaikoille ja tapahtumille.

Toteutus- ja teemavinkkejä

Fyysisesti vai digitaalisesti? Pysyvä, sesonkipainotteinen vai erikoistapahtuma? Kaupungissa, maaseudulla vai liikkuvina pop-up-tiloina? On olemassa monia keinoja, kun halutaan kohentaa asukkaiden tietoja ja heidän mahdollisuuttaan kunnostaa ja korjata käyttöesineitä.

Tässä on vinkkejä toteutukseen ja teemoihin.

LUENNOT:

Luentoja voidaan toteuttaa sekä fyysisesti että digitaalisesti. Kenties yhteistyössä kirjastojen, museoiden tai kansansivistysjärjestöjen kanssa. Aiheena voi olla kestävä muoti, kiertotalous, uusiokäyttövihjeet kesää tai joulua varten.

WORKSHOPS/TYÖPAJAT:

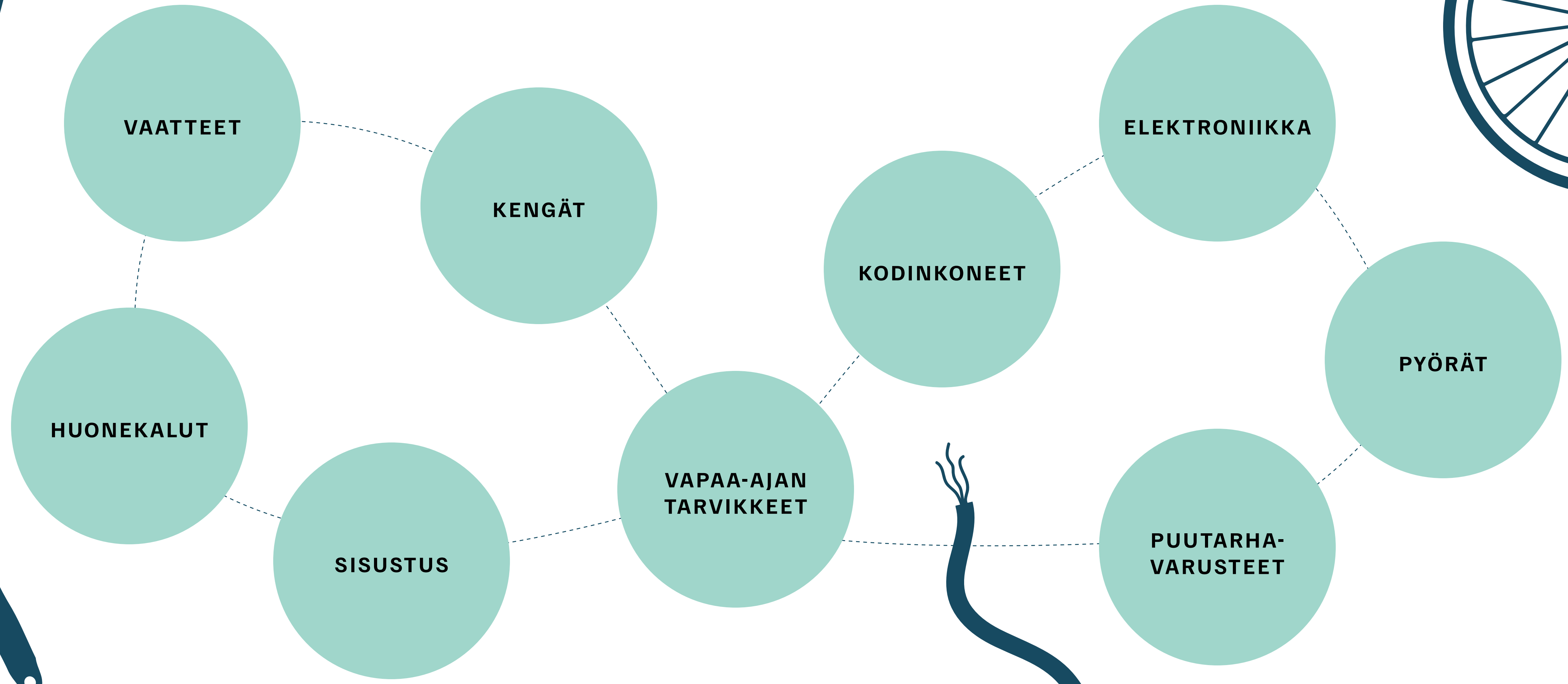
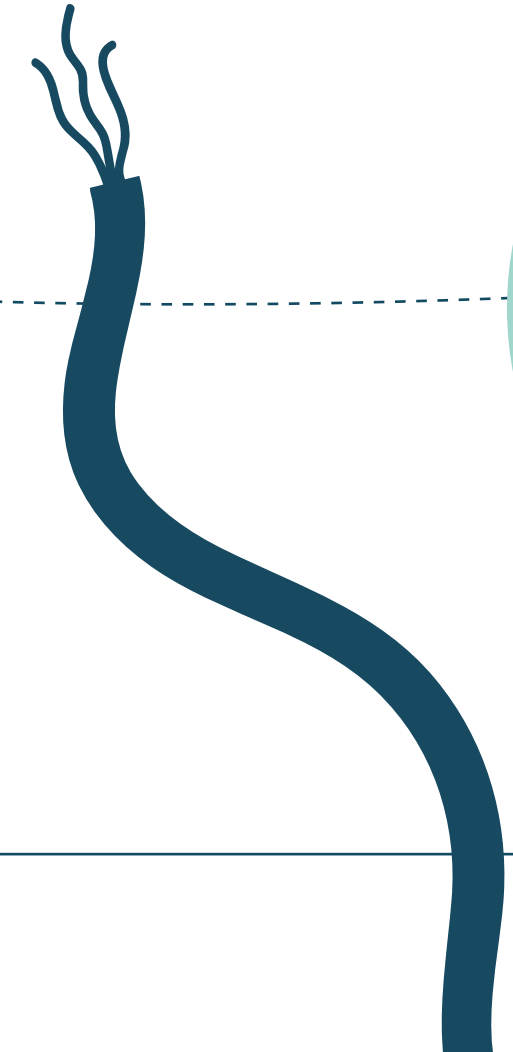
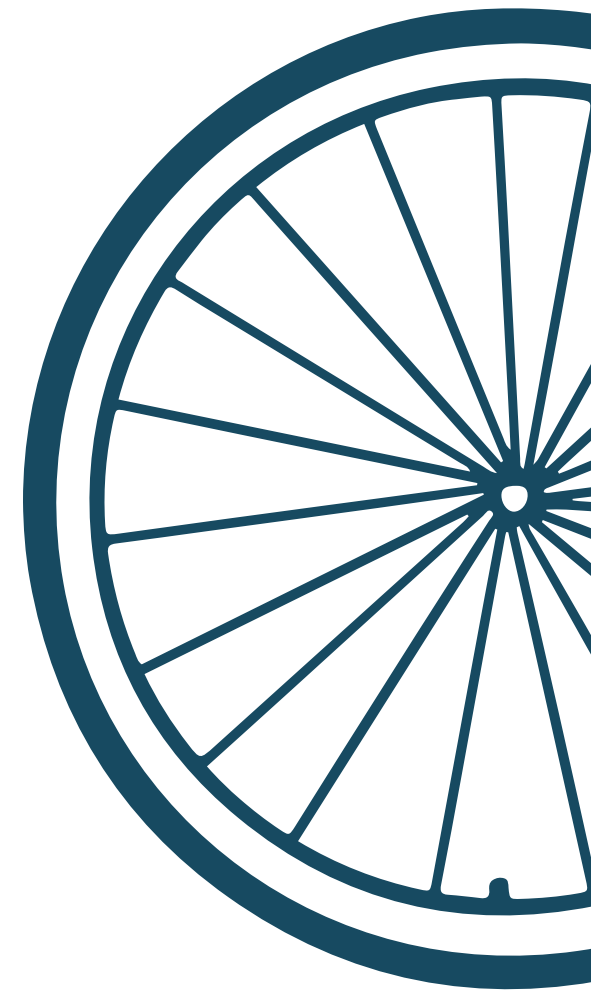
[Fixoteket, Göteborg](#) →

Göteborgissa toimivan Fixoteketin mukaan työpajan tulee kestää vähintään kaksi tuntia, toteutua vähintään kerran kuussa ja saman teeman tulee toistua kaksi kertaa peräkkäin, jotta käyttäjät voivat viedä loppuun pitemmän ajan kestävän hankkeen. Tapahtumien tulee olla myös maksuttomia ja käyttäjät saavat itse tuoda mukanaan materiaalit ja varaosat.

Teemana voi olla korjaaminen, uusiosuunnittelu, tai esimerkiksi pyörien, elektroniikan, vaatteiden tai huonekalujen kunnostaminen. Miksei vaikka pyörätyöpaja kesäsesongin edellä, ompelutyöpaja Halloweenia varten tai syksyn vaatekerran uuteen uskoon muokkaaminen?

Työpaja luo mahdollisuuksia niin vaihtamistapahtumiin (vaatteet, leikkikalut, kirjat) kuin lainauspisteisiin. Näistä ihmiset voivat lainata kotiin työkaluja ja muuta tarvittavaa tietyn ajan. Esimerkiksi iskuporia, ompelukoneita tai hiomakoneita.

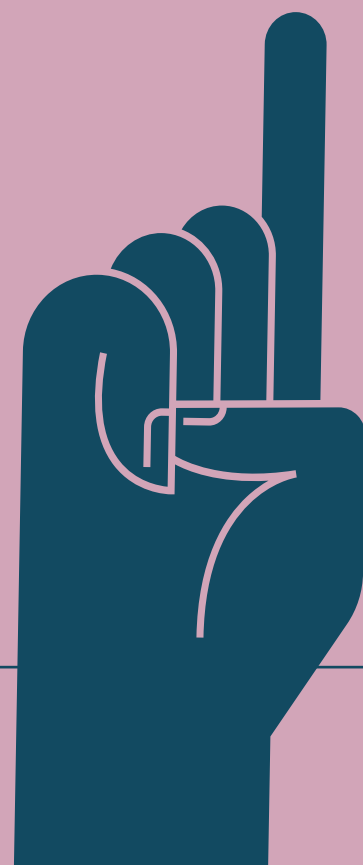
Vinkkejä

Myös päivitetty lainsäädäntö vahvistaa kuntien tehtävää kotitalouksien tukemisessa, kun on kyse jätteensyntymistä ehkäisevistä toimenpiteistä, kuten uusiokäytöstä ja vähentyneestä kuluttamisesta.

– Ote EU:n jätelainsäädännöstä

Paikka

Korjaamisen ja kestävän kommunikaation kohtaamispaikan valinta riippuu tietenkin siitä, missä olette maantieteellisesti ja minkälaisesta toiminnasta on kyse. Kaupungilla ja maaseudulla on erilaiset edellytykset.

Yhteinen nimittäjä, jonka tämän tyyppisten tapahtumien järjestäjät mainitsevat, on saavutettavuus. Kohtaamispaikalle on tärkeää, että se sijaitsee keskeisellä paikalla ja sinne on helppo päästä. Myös se on eduksi, jos se on paikka, jonka ohi moni kulkee ja jonne on helppoa piipahtaa. Yksinkertaisesti sosiaalinen paikka, jonne on kiva mennä käymään.

Korjaamisen ja kestävän kuluttamisen kohtaamispaikkoja voidaan luoda ja kehittää yhdessä samankaltaisten toimintojen kanssa kiertotalouden, jakamispalveluiden ja uusiokäytön parissa. Kyseessä voivat olla koulut, kirjastot, käytettyjen tavaroiden markkinat, palautuspisteet tai kohtaamispaikkojen yhteistyö ravintoloiden kanssa.

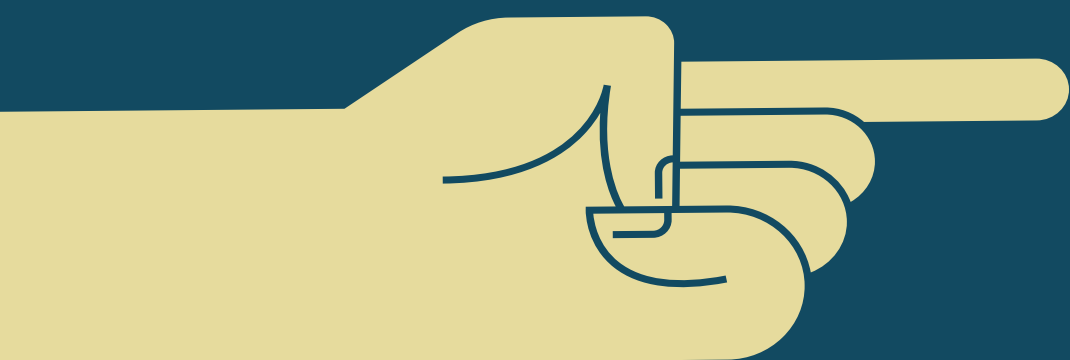

Vinkki!

Miksipä ei järjestää liikkuvia tai pop-up-tiloja, jotka liittyvät teemaan tai kohderyhmään?
Tai mennä mukaan jo olemassa oleviin tapahtumiin ja kehittää niitä, sen sijaan että luotaisiin uusia.

Huomioikaa!

Ottakaa huomioon aukioloajat ja välttäkää kovaäänisiä aktiviteetteja tai koneiden käyttöä iltaisin, mikäli tilat ovat lähellä asuntoja. Huolehtikaa myös tarpeellisesta ilmastoinnista, kun koneita käytetään.

Henkilöstö ja asiantuntijat

Kannattaa nimetä ja palkata joku, jolla on vastuu koordinoinnista ja kohtaamispaikasta tai työpajasta. Hän voi myös hoitaa yhteydenpidon asiantuntijoiden kanssa. Asianmukaista käsityöosaamista tarvitaan tukena korjaamisissa. Kenties tätä osaamista löytyy jo omasta toiminnasta, mutta useimmiten tarvitaan ulkopuolisten apua. Varsinkin jos kohtaamispaikan teemat vaihtelevat.

ESIMERKKEJÄ ASIANTUNTIJA-AVUSTA:

- Omat verkostot
- Henkilöt, joilla on erityisosaamista, tietoa ja verkostoja omilla aloillaan.
- Käsityöläisten valtakunnan järjestö, Ruotsi
- Ruotsin rakennussuojeluyhdistys
- Ruotsin opintoliitot
- Ympäristömerkittyjä toimintoja, Ruotsi
- Vapaa sivistystyö
- Makerspace
- Marttaliitto
- Marthaförbundet
- Suomen käsityöyrittäjien yhdistys
- Suomen suurin käsityöalan verkosto
- Suomen kylät
- Helsingin pyöräpaja ry
- Suomen puuseppämestarit
- 4H Suomi
- FabLab BusinessOulu
- Suomen kansalaisopistot

Tietoa oppaasta

Tausta

Strateginen suunnittelu

Toiminta

→ **Menestystekijöitä ja haasteita**

Hyviä esimerkkejä ja vertailuja

Menestystekijöitä ja haasteita

Kestävän kuluttamisen, uusiokäytön ja korjaamisen kohtaamispaikkojen ja osaamista lisäävien aktiviteettien luomisessa on useita menestystekijöitä ja haasteita, jotka on hyvä pitää mielessä.

Tässä luetellaan niistä muutamia, sekä ehdotuksia niiden toteuttamiseksi tai välttämiseksi toiminnassa.

Menestystekijä 1

Kokonaisnäkemys ja yhteistoiminta

Kestävä kuluttaminen, korjaaminen ja uusiokäyttö ovat kestävyiden erityinen ala, joka on monimutkainen mutta siinä on myös suurta tulospotentiaalia. Jos kokonaisvaltaista työtä organisaation, resurssien ja infrastruktuurin parissa toteutetaan, niin onnistumisen mahdollisuudet lisääntyvät.

Kokonaisnäkemykseen kuuluu osana yhteistoiminta perinteisten rajojen yli, niin sisäisesti kuin ulkoisestikin. Tehtäviä voidaan esimerkiksi jakaa eri hallintojen kesken, jotka rahoittavat ja ohjaavat työtä yhdessä. Siten toiminnasta ei tule niin riskialtista.

Mahdollisuus pysyvään käyttäytymis- ja yhteiskuntamuutokseen lisääntyy, kun toimitaan yhdessä esimerkiksi käsityöasiantuntijoiden kanssa ja kutsutaan asukkaita keskustelemaan. Hyvä esimerkki tästä on [Keke-Keskus](#), kestävä kehityksen keskus Oulussa, jossa muun muassa pitkäaikaistyöttömät valmistavat viljelylaatikoita, joita kaikki kaupunkilaiset voivat käyttää.

Menestystekijä 2

Pitkäjänteisyys

Menestystekijä on myös työn pitkäjänteisyys. Tällöin voi olla mielekästä luoda kuntaan resurssit hanke- tai prosessivastaavalle. Prosessivastaava toimii katalysaattorina ja pitää lankoja käsissään, ja hänen tärkeimpiä tehtäviään on mm. saada aikaan sisäistä kommunikaatiota, yksimielisyyttä ja yhteistoimintaa.

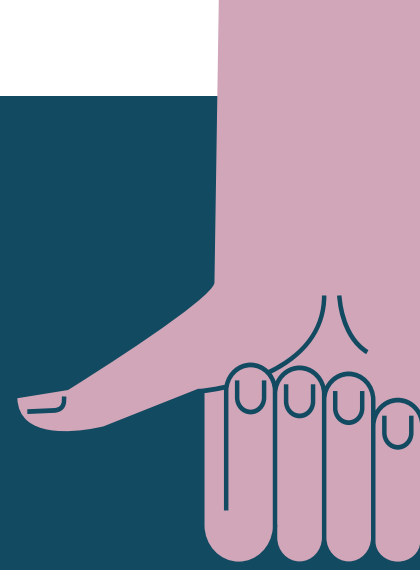
Prosessivastaava voi edistää myös yhteistoimintakeskusteluja kansalaisten ja käsityöasiantuntijoiden välillä. On olemassa metodeja siihen, miten näissä onnistutaan, esimerkiksi [SKR:n \(Ruotsin kunnat ja alueet-organisaatio\) innovaatio-opas](#).

Iin kunta on menestynyt aloittaessaan kestävä talouden kehitysyhtiön ([Micropolis Oy](#)) ja kunnan päätösprosessiin on kirjattu toimia, jotka tähtäävät kestävyteen.

Mahdollisen prosessivastaavan rahoituksen lisäksi kunnalla on tärkeä rooli, kun on kyse tilojen ja muun infrastruktuurin rahoittamisesta.

Menestystekijä 3

Aikaisessa iässä aloittaminen

On osoittautunut, että jo esikoulussa jutteleminen kestävästä kehityksestä, uusiokäytöstä ja korjaamisista tuottaa tuloksia. Yhteistyö koulun kanssa on erittäin tärkeää. Samoin se, että työtä sovelletaan opetussuunnitelmaan ja eri ikäluokkiin, kuten [Steam in Oulu](#)

Monissa kunnissa tätä työtä jo toteutetaan muun muassa kansainvälisen Vihreä lippu -sertifioinnin kautta. Ruotsissa on tällä hetkellä yli 2500 koulua ja esikoulua, jotka ovat mukana [Vihreä lippu-toiminnassa](#).

Suomessa osa kunnista on Agenda 2030:n hengen mukaan työstänyt ohjeita siihen, miten ilmastonmuutokset, biologinen moninaisuus ja kestävä kuluttaminen otetaan mukaan opetussuunnitelmiin. Tämä on myös yksi tapa toimia.

Menestystekijä 4

Käsityöosaamisen saatavuus

Käsityöosaamisen saatavuus ei ole kovinkaan suuri nykyisessä yhteiskunnassamme, eikä oikeastaan ole olemassa mitään yksinkertaista tapaa tavoittaa näitä henkilöitä. Tämä voikin olla haaste, kun korjaamistarve lisääntyy.

Yksi mahdollisuus lisätä saavutettavuutta on saada aikaan pitkäjänteistä keskustelua osaamistarpeista esimerkiksi käsityöalan ammattikoulutusten kanssa. Käsityöosaamisen saatavuutta ja saavutettavuutta voidaan myös pitää strategisina kysymyksinä, jotka vaativat korkeamman tason koordinoitua alueellisen tai kansallisen yhteistyön kautta.

Haaste 1

Asukkaiden vähäinen kiinnostus

Korjaamisen tarve ja kiinnostus siihen saattaa vaihdella paljonkin saman kunnan alueella, samoin se, mitä korjataan. Tässä on parasta pitää mielessä, että kaikkia ei voi vakuuttaa kerralla. Eikä kaikkia voi vakuuttaa koskaan. Tähdätkää korkealle mutta pitäkää odotukset aluksi matalalla.

Tärkeitä kysymyksiä, joita voi pohtia: onko työpaja-aktiviteetti sinällään tarpeeksi houkutteleva? Onko kohtaamispaikkaan mukava mennä käymään? Onko muita toimijota, joiden kanssa voi tehdä yhteistyötä?

Haaste 2

Tarkoituksenmukaisten tilojen lisääntynyt tarve

Haasteena on myös tilakysymys. Tietenkin on olemassa tiloja, jotka ovat sopivia korjaamistoiminnalle mutta niiden saaminen käyttöön voi olla hankalampaa. Esimerkkinä koulun tilat, joita harvoin käytetään muuhun kuin juuri koulun toimintaan.

Kunnassa olevien tilojen käyttö edullisesti olisi ilman muuta paras mahdollinen ratkaisu, näitä ovat koulujen, kirjastojen, kyläyhdistysten, korttelitupien tai museoiden tarjoamat tilat. Mutta toisinaan tarvitaan myös yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

Luulajassa on esimerkiksi Lumiren (Luulajan ympäristöresurssi) hanke Palautuspiste Keskus ja second hand-kauppa Samlat, jossa kunta on tehnyt yhteistyötä kiinteistöyhtiön kanssa tilakysymyksen ratkaisemiseksi

Haaste 3

Tehtävien jako

Kokonaisvaltainen näkemys ja yhteistoiminta ovat hyvä asia, mutta joka hankkeessa tarvitaan selkeä tehtävien jako, jotta työt sujuvat niin joustavasti kuin mahdollista.

Tavallista on, että kukin yhteistyökumppaneista tarkkailee omaa budjettiaan tai jollakin kumppaneista on aivan liian paljon tekemistä. Yksi tapa on selkeä vastuualueiden jako, mutta niin, että samanaikaisesti nimetään joku, jolla on toteuttamisvastuu ja työn vieminen eteenpäin. Uumajan kunnassa nimettiin jo vuonna 2020 OECD:n suosituksen perusteella kiertotalouden hankevastaava.

Toimikaa niin, että osaaminen jää omaan kuntaan. Konsultti vie osaamisensa mennessään hankkeen päätyttyä. Kehitysyhtiö on tähän hyvä ratkaisu, kunhan se toimii strategisesti samaan suuntaan kunnan kanssa.

– Teijo Liedes, kunnanhallituksen 1. varapuheenjohtaja, li

Tietoa oppaasta

Tausta

Strateginen suunnittelu

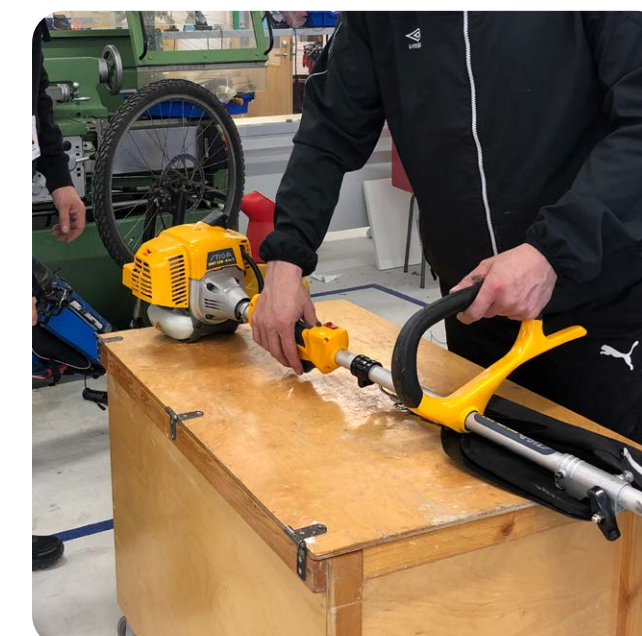
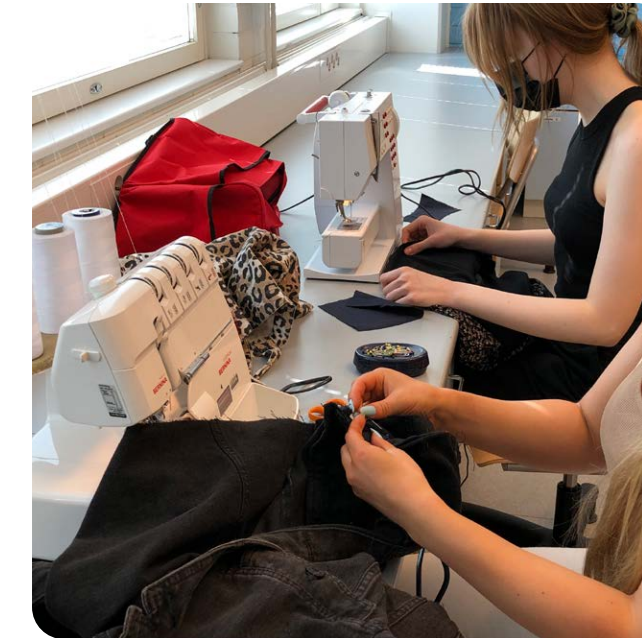
Toiminta

Menestystekijöitä ja haasteita

→ Hyviä esimerkkejä ja vertailuja

Näin muut ovat tehneet

Huolimatta siitä, että tarve sekä ilmastonmuutoksen että resurssien tuhlaamisen vähentämiseksi on olemassa, on perustettu vain muutamia uusiokäytön ja korjaamisen kohtaamiskohtia. Nämä eri toiminnot kertovat sekä jännittävistä että hyödyllisistä kokemuksista.

Hyviä esimerkkejä uusiokäytöstä ja korjaamisista:

[Fixoteket, Göteborg →](#)

[Cykelköket, Malmö →](#)

[Cykelköket, Göteborg →](#)

[Millor que nou, Barcelona →](#)

[Repair café, Holland →](#)

[Repair café, Lund →](#)

[The Restart Project →](#)

[REDO, Boden →](#)

[Folkeverkstedet, Oslo →](#)

[Återbruket, Stockholm →](#)

[Kiertokaari, Oulu →](#)

[Kestävän kehityksen keskus, Oulu →](#)

[Honkapirtti, Oulu →](#)

[ReTuna återbruksgalleria, Eskilstuna →](#)

[F/ACT Movement →](#)

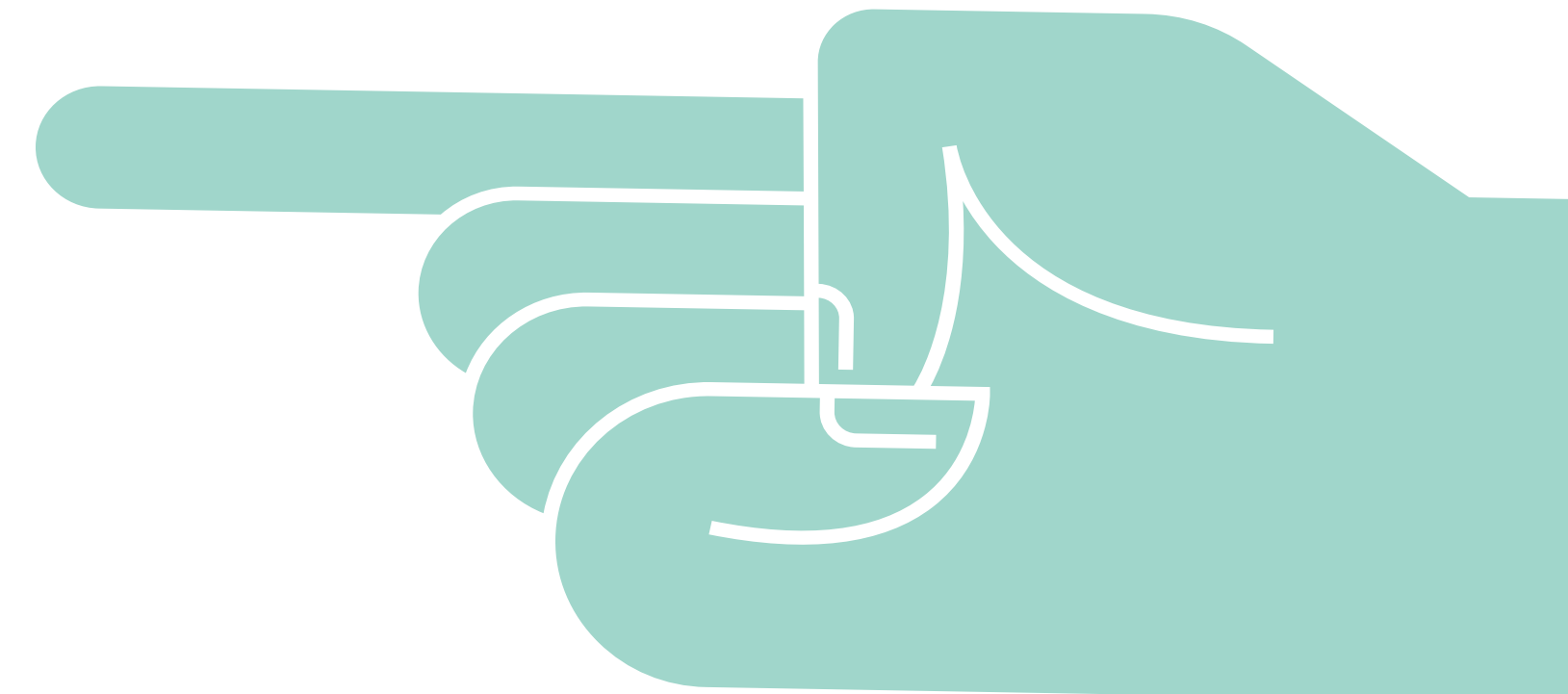
[Kasam, Umeå →](#)

[Dala återbyggdepå, Borlänge →](#)

[STPLN, Malmö →](#)

[Right to repair, EU →](#)

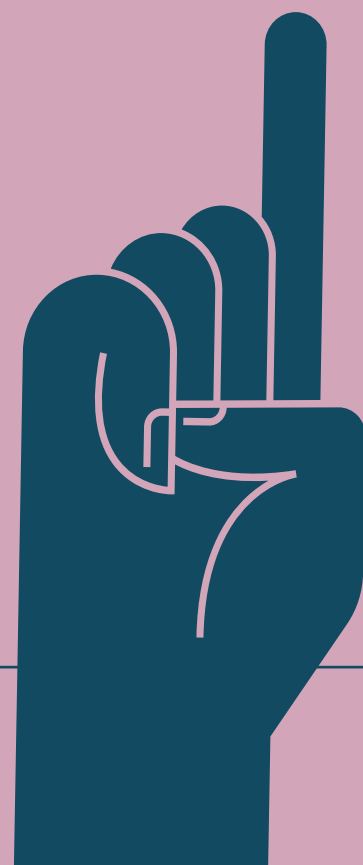
[Käsityökekkerit →](#)

Kaikista ekologisimmat langat ja kankaat löydät omista kaapeistasi.

– Suunnittelija Veera Jussila, moderaattori Käsityökekkerit

– Hei siellä Jessika Luth Richter, Repair-kahvila, Lund

→ **Mikä on Repair-kahvila?**

– Tämä on korjaamistoimintaa yhteiskunnalle. Emme ole ammattimainen palvelu, eikä tarkoituksemme ole edes olla sitä. Olemme vapaaehtoisia ja yritämme auttaa ihmisiä korjaamaan tavaroitaan. Tällä hetkellä ihmiset tuovat meille enimmäkseen elektroniikkaa, mutta yritämme korjata mitä tahansa. Haluaisimme korjata enemmän vaatteita tulevaisuudessa.

→ **Miten olette järjestäytyneet?**

– Meillä on hallitus, joka koostuu vapaaehtoisista ja sitten meillä on vapaaehtoisia, jotka tulevat joka toinen sunnuntai tapahtumiimme. Tulevaisuudessa toivomme, että voimme järjestää enemmän opetustapahtumia ja tapahtumia myös arkisin.

Teemme yhteistyötä Malmön STPLN-yhdistyksen ja Garaget-kirjaston kanssa, jotka auttavat meitä tarjoamalla tiloja ja tukea.

→ **Mikä oli vaikeinta toiminnan aloittamisessa?**

– Kaikista haastavinta on koota vapaaehtoisten ryhmä. Ja pitää olla hauskaa! Sitten on myös digitaalisia apuja kuten RepairCafe.org ja Restart Project, joista saa hyviä vihjeitä ja tietoa toiminnan aloittamiseen.

→ **Mitä neuvoja antaisit niille, jotka suunnittelevat vastaavan toiminnan aloittamista?**

– Nämä mainitsemani digitaaliset avut ovat hyvä lähtökohta. Hyvä on myös löytää ne ihmiset, joilla on osaamista ja joiden avulla ryhmä

voidaan rakentaa. Joissakin kunnissa, kuten esimerkiksi Göteborgissa on mahdollisuus palkata henkilöstöä ja sehän on tietysti vaihtoehto, mutta mitä enemmän pystyy muodostamaan ryhmän asuinpaikan vapaaehtoisista, sitä enemmän on mahdollisuus jakaa eri taitoja. On myös tärkeää, että tämäntyyppiset korjaamiset erotetaan ammattimaisista korjaamisista. Korjaamme yhdessä ihmisten kanssa, emme heille.

– Hei siellä Eemeli Alanne, Oulun kaupungin yrittäjyyskasvatuksen kehittäjäopettaja, joka olet toteuttanut kestävän kehityksen oppimiskokonaisuuden Oulun peruskouluissa.

Tietoa →

→ *Miten tämä idea syntyi?*

– Halusimme luoda peruskoulun oppilaille mielekkään tavan, jolla he voivat oppia kestävästä kehityksestä, kestävästä kuluttamisesta ja kiertotaloudesta. Yhdessä Folkverkstan-hankkeen kanssa kehitimme oppimiskokonaisuuden eri ikäryhmille, jossa haastoimme oppilaat keskustelemaan kestävämmästä tulevaisuudesta ja löytämään ratkaisuja siihen. Meillä oli kolme oppituntia Teamsin kautta pandemiasta johtuen. Kaksi tuntia teoriaa ja sitten ryhmätöiden purku viimeisellä tunnilla.

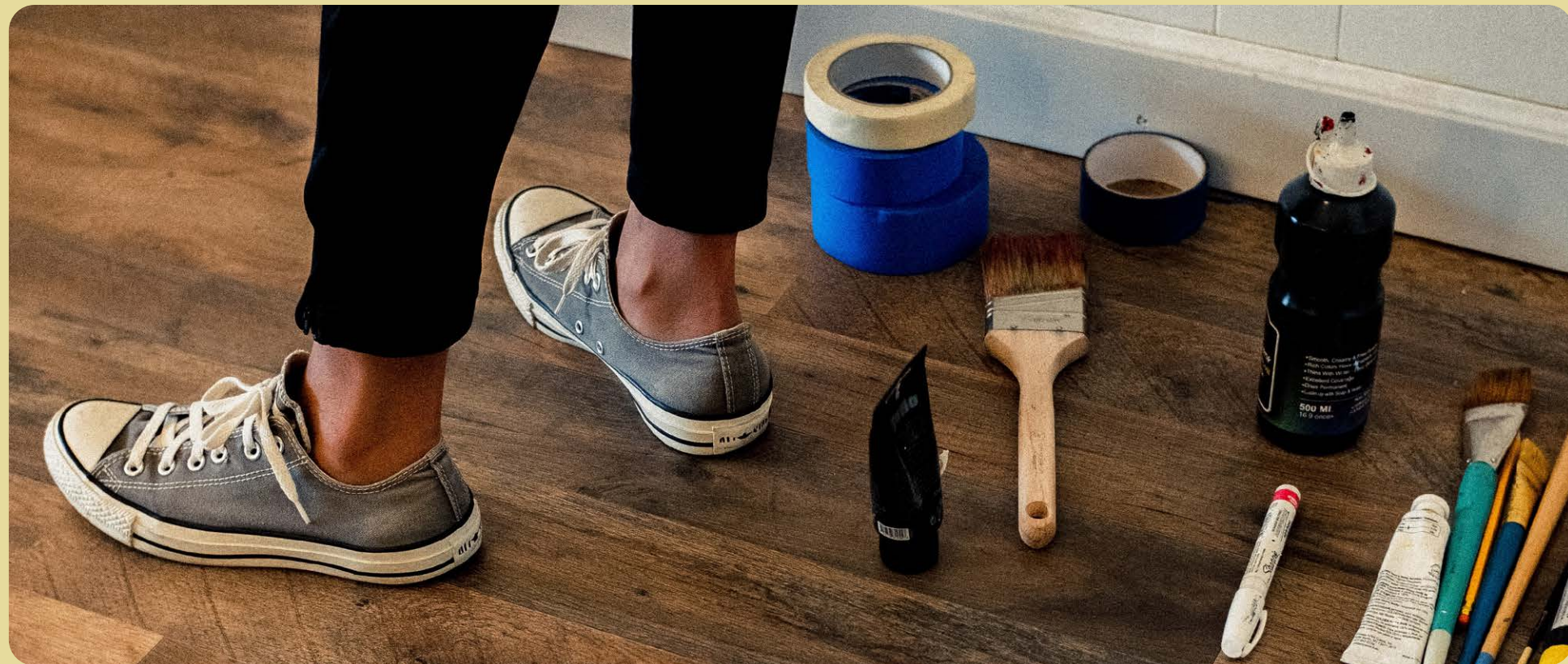
→ *Mikä oli haastavinta aloittamisessa?*

– Hankkeen yhdistäminen opetussuunnitelmaan ja koulun rakenteisiin. On tärkeätä, että hanke jo alussa tukee opetussuunnitelman tavoitteita. Sillä tavoin on helpompaa sitoa työ opettajien päivittäiseen toimintaan.

→ *Mikä on paras vihjeesi niille, jotka suunnittelevat vastaavaa toimintaa?*

– Älkää ainostaan luennoiko aiheesta, aktivoikaa ja haastakaa oppilaat. Käytännön tekeminen on hyvä tapa oppia. Nuorilla on usein muita ratkaisuja kuin aikuisilla – joten kuunnelkaa! Nuorten ideat voivat yllättää teidät.

Esimerkkejä Folkverkstan-hankkeen toiminnoista

Kestävä koti

22. maaliskuuta 2022 Folkverkstan-hanke järjesti yhdessä Luulajan kirjastojen ja Norrbottenin Studieförbundet-opintoliiton kanssa digitaalisen luennon, jonka teemana oli Kestävä koti. Luennon piti toimittaja Maria Soxbo, joka kertoi trendeistä, entisöinnistä ja siitä, miltä tulevaisuuden koti voi näyttää.

Pyörien korjausta ja huoltoa

15. toukokuuta 2022 Folkverkstan-hanke järjesti yhdessä Bodenin Puolustusmuseon, Norrbottenin Studieförbundet-opintoliiton ja Norrbottenin Luonnonsuojeluyhdistyksen kanssa kahvikekkeitä pyörä-teemalla. Osallistujille oli tarjolla huolto- sekä korjausapua. Osallistujat saivat apua pyöriensä korjaamiseen ja huoltamiseen.

Korjauspaja Haukiputaan lukiossa Oulussa

4. kesäkuuta 2021 Folkverkstan-hanke järjesti yhdessä Oulu-opiston kanssa kaksi työpajaa lukion oppilaille Haukiputaan lukiossa Oulussa. Oppilaat saivat joko pidentää suosikkivaatteen ikää tai huoltaa pyörä kesää varten.

Suksipaja Martinniemen kyläyhteisössä

27. helmikuuta 2022 Martinniemen kyläyhteisö järjesti aktiviteettipäivän, jolloin Folkverkstan-hanke oli mukana omana toimipisteensä. Suksipajassa kyläläiset saivat mahdollisuuden huoltaa suksiaan ohjaajan avulla.

Puutarhatyövälineiden huolto

24. toukokuuta 2021 Folkverkstan-hanke, Oulu-opisto ja Kellon koulu järjestivät työpajan, jossa osallistujat saivat apua työvälineidensä kunnostamisessa kesää varten. Työpaja pidettiin koululla, jossa työtä johti Jyrki Huovinen Oulu-opistosta, ja siellä korjattiin sekä moottorisahoja että trimmereitä.

Tekstiili- ja pyöräpaja lin Ilmastoareenalla

20. – 21. elokuuta 2021 Folkverkstan-hanke osallistui lin Ilmastoareenaan. Kahdessa tekstiilipajassa ja yhdessä pyöräpajassa osallistujat saivat sekä neuvoja että mahdollisuuden korjata ja kunnostaa itse.

Esimerkkejä menetelmistä ja muusta tuesta

BeChange

Vihreiden ja pitkäaikaisten elämäntyyli muutosten koulutusmalli.

[BeChange](#) →

Innovationsguiden

Menetelmätuki innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseksi julkisella sektorilla.

[Innovationsguiden](#) →

GreenHackGBG

Göteborgin kaupungin kestävien elämäntapojen kanava, jossa yhdessä luominen ja tekeminen ovat keskeisiä.

[GreenHackGBG](#) →

SÖK Samverkan

Hanke, joka pyrki löytämään hyviä työskentelymuotoja julkisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan yhteistoimintaan Norrbottenissa.

[SÖK Samverkan](#) →

Virtuaalikortteli

Kestävä kaupunki -ohjelman perustama tiedonvaihto- ja vuorovaikutusalusta, joka tuo yhteen kestävästä kaupunkikehityksestä kiinnostuneet tahot.

[Virtuaalikortteli](#) →

Osallistuva budjetointi

Toimintamalli, jossa talous ja demokratia yhdistyy.

[Osallistuva budjetointi](#) →

Esimerkkejä artikkeleista ja muita vertailuja

→ **Mistra Sustainable Consumption**

– Ruotsin suurin tutkimusohjelma kestävästä kuluttamisesta

→ **Repair in Circular Economies**

– Linköpingin yliopiston tutkimushanke

→ **CREACE – Creating a Repair Society**

– Tutkimushanke, Lundin yliopisto

→ **Kohtaamispaikka Social Innovation**

– Luulajan tekninen yliopisto

→ **Osta ja heitä pois-yhteiskunnan lopettaminen**

– Chalmersin teknisen korkeakoulun tutkimusraportti 2022

→ **Työympäristön tutkijat tutkivat elektroniikan korjaamisen ja uusiokäytön riskejä**

– Ruotsin ympäristöinstituutin lehdistötiedote 2022

→ **Tutkijat: Tavarat, joita ostanne särkyvät liian nopeasti**

– Aftonbladet, 16. helmikuuta 2022

→ **Skavank – en skavande skönheter**

– Artikkel, Förbundet Agenda 2030, 11. kesäkuuta 2021

→ **Boro-tekstiilit**

– UR Play, 2021

→ **Mending: An Ancient Craft for Modern Times**

– The Craftsmanship Initiative, 1 maj 2020

→ **Korjaamiskahvila Berliinissä**

– P1 Morgon, Sveriges Radio, 13. syyskuuta 2019

→ **Uusiouutiset**

– Kiertotalouden erikoislehti

→ **Kestävyysoikka, Sustainability leap**

– Suomen ympäristökeskus SYKE:n tarjoama ja ylläpitämä verkkoalusta

→ **Ii, Euroopan vihrein kaupunki**

– BBC News, 2019

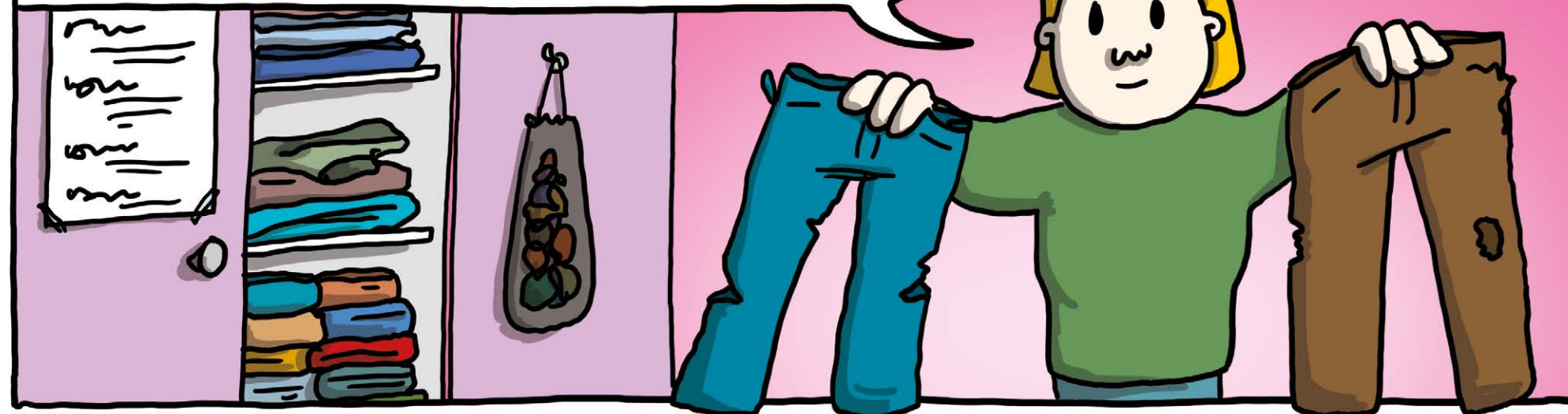
→ **Jakaminen on uutta omistamista**

– Filmi, Lotta Ekelind ja Karin Bradley, KTH, 2015

ANNAN IKIOMA OMPELUPAJA

HARRI FILPPA 2022

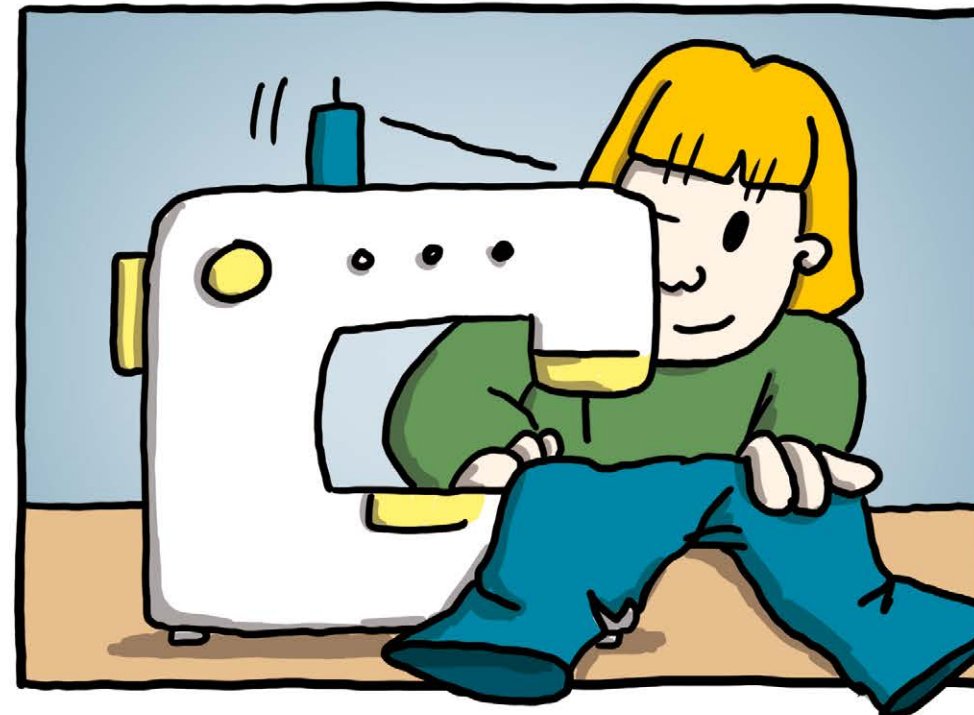
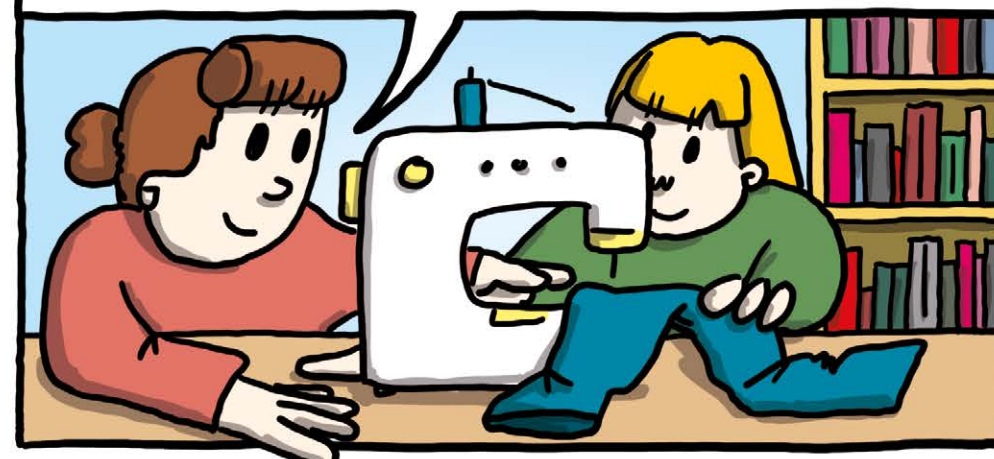
NÄITÄ RIKKINÄISIÄ HOUSUJA RIITTÄÄ
JA AINA NIITÄ TULEE VAIN LISÄÄ.

LÄHIKIRJASTOSTA TARJOAA
KIRJASTOKORTILLA KÄYTTÖÖN
OMPELUKONEEN.

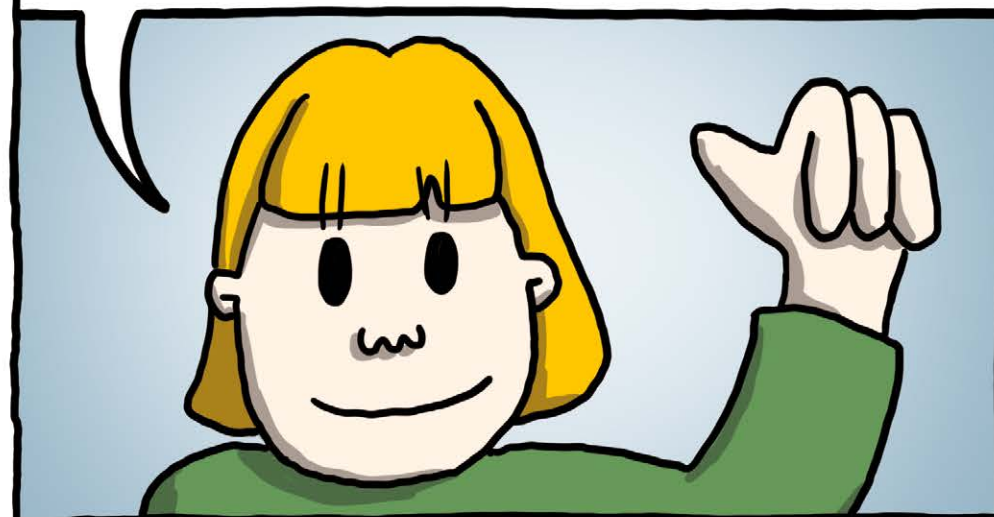
TARJOLLA ON TOSIAAN VIELÄ
PAIKALLISEN KANSALAI SOPISTON
OPASTUSTA KONEEN KÄYTTÖÖN.

KERÄSIN RIKKINÄISET HOUSUNI...

...VARASIN KIRJASTOLTA KONEEN
PÄIVÄKSI KÄYTTÖÖNI.

VOISITKO AUTTAA MEITÄ
TUON KONEEN KANSSA?

The illustration features a dark teal background. On the left, a hand holds a syringe with a needle pointing towards the center. On the right, another hand is shown in an open, reaching gesture. At the bottom center is a pink wheel with spokes and a small pink hubcap. Two light green wavy lines extend from the bottom corners towards the center. Three yellow curved arrows are positioned above the text, pointing in a clockwise direction. The text 'TUUMASTA TEKOIHIN' is written in a bold, yellow, sans-serif font, centered horizontally and partially overlaid by the syringe and the right hand.

TUUMASTA TEKOIHIN